

YENİ BİR KURUM OLARAK TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ'NİN TİCARİ İŞLETME REHNİ İLE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ*

Dr. Mehmet Ali AKSOY**

ORCID ID: orcid.org/0000-0003-0494-2962

Makalenin Geldiği Tarih: 05.01.2017 **Kabul Tarihi:** 29.09.2017

* Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir ve TÜBİTAK-ULAKBİM Veri Tabanında indekslenmektedir.

** Gazi Üniversitesi TKYO Ticaret Hukuku Bilim Dalı Öğretim Görevlisi.

ÖZ

Taşınır ve haklardan oluşan işletme malvarlığı üzerinde işletme unsurlarının teslimine gerek kalmaksızın rehin hakkı kurulmasını sağlamak amacıyla 21.07.1971 Tarih ve 1447 Sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu (TİRK) çıkarılmıştır. Yaklaşık 45 yıl gibi bir süre uygulanan Kanun 1.1.2017 itibariyle yerini aynı amacı taşıyan 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na (TRK) bırakmıştır. Bu çalışmada teslimsiz taşınır rehnini düzenleyen Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu ile Ticari İşletme Rehni Kanunu karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ticari işlemlerde taşınır rehni, ticari işletme rehni, teslimsiz rehin, Sicilli taşınır rehni.

AS A NEW INSTITUTION COMPARATIVE EVALUATION
OF MOVABLE PLEDGE IN COMMERCIAL TRANSACTIONS
BY COMMERCIAL ENTERPRISE PLEDGE

ABSTRACT

Law No. 1447 of the Undertaking Pledge on the date of 21.07.1971 (TIRK) was issued the purpose of in order to ensure that the pledge on enterprise assets consisting of movable good and rights is established without the need for the delivery of enterprise elements. The law, which has been applied for a period of approximately 45 years, will leave the Law of Movable Pledge in Commercial Transactions No. 6750 (MPCT), which has the same purpose, on 1.1.2017. In this work, it has been examined in comparison Movable Pledge in Commercial Transactions which regulates the movable pledge with Undertaking Pledge.

Keywords: Movable pledge in commercial transactions, undertaking pledge, pawn without the need for the delivery, registered movable goods pledge.

1. GİRİŞ

Tacirlerin finansman erişiminde karşılaştığı zorluklardan en önemlisini teminatlar oluşturmaktadır^[1]. Rehin sözleşmesi ise aynı teminat sağlayan bir kurumdur ve Türk Hukukunda taşınır rehni teslimle bağlıdır. Teslim şartı nedeniyle^[2] bir taşınmazın eklenti veya teferruatı olmadığı sürece, işletmeye dâhil unsurlar üzerinde rehin hakkı ancak teslimle kurulabilmekte ve bu da işletmenin faaliyetini sekteye uğratmakta idi. Zira rehin, işletme unsurlarından taciri mahrum bıraktığı gibi rehin alana da söz konusu unsurları koruma ve saklama gibi külfetler yüklemektedir. Bu nedenle ticari hayatın şartları, teslimle bağlı rehin'e bir istisna getirilmesini ve işletmeye dahil taşınır malların teslim edilmeksizin bir borca karşılık rehin verilebilmesini gerekli kılmakta idi. Taşınır ve haklardan oluşan işletme malvarlığı üzerinde işletme unsurlarının teslimine gerek kalmaksızın rehin hakkı kurulmasını sağlamak amacıyla 1447 Sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu (TİRK) çıkarılmıştır. Bu kanun 1.1.2017 itibarıyla yerini aynı amacı taşıyan 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na (TRK) bırakmıştır. Söz konusu kanunların çeşitli açılardan karşılaştırmalı olarak incelenmesi gerekmektedir.

2. REHNİN KONUSU

TİRK ile borçlunun faaliyetini sürdürmesi amacıyla bir ticari işletme veya esnaf işletmesi üzerinde teslimsiz rehin oluşturulurken TRK ile belirli mallar üzerinde ve çok geniş bir kitle için teslimsiz rehin verme imkanı sağlanmıştır. Bu nedenle rehinin konusu her iki kanunda oldukça farklılık arz etmektedir.

2.1. TİRK'E Göre Rehinin Konusu

TİRK'ye göre rehinin konusunu ticaret siciline kayıtlı ticari işletmeler ve esnaf ve sanatkârlar siciline kayıtlı esnaf işletmeleri oluşturur^[3]. Bilindiği üzere tacir sıfatının kazanılmasında işletmenin sicile kaydı bir unsur olarak aranmaz. Ancak işletme üzerinde rehin hakkı kurulabilmesi için esnaf işletmesi veya ticari işletmenin sicile kayıtlı olması bir unsur olarak aranmıştır^[4]. Ayrıca rehne konu olan tek tek işletme unsurları değil işletmenin tümüdür. Ancak sınıai işletmelerinde borcun boyutuna bakılmaksızın işletmenin tamamın rehne konu

[1] TRK Genel Gereğçesi.

[2] Rehin hakkı, rehinle teminat altına alınan borcun ödenmemesi durumunda alacaklıya rehin konusu olan şeyi paraya çevirtme yetkisi veren bir aynı haktır. Türk hukukunda taşınırlar açısından teslimle bağlı rehin geçerlidir. Yani bir taşınmazın ve eklenti ve teferruatları üzerinde rehin tesisi için taşınmazın teslim edilmesi gerekmeden tapu siciline tescil yeterli iken (TMK m 856) taşınırlar üzerinde rehin kurmak için taşınırların mutlaka alacaklıya teslimi gerekmektedir (TMK m 939).

[3] Kanun Ticari İşletme Rehni Kanunu adını taşımasına rağmen esnaf işletmeleri de kanunun kapsamındadır (TİRK m 1).

[4] AYHAN Rıza/ÖZDAMAR Mehmet/ÇAĞLAR Hayrettin, Ticari İşletme Hukuku, Yetkin, Ankara, 2016, s. 201.

yapılmasının doğuracağı olumsuzluklar^[5] nedeniyle bazı işletme unsurlarının rehin kapsamı dışında bırakılmasına izin verilmek suretiyle işletmenin tümü üzerinde rehin hakkı kurulması yanında belirli unsurları üzerinde de rehin hakkı kurulabilmesine izin verilmiştir (TİRK Ek madde 2).

2.2. TRK'ye Göre Rehin Konusu

Kanunun adı ve amaç hükmünden “taşınır varlıkları konu edinen” ticari işlemlere ilişkin (TRK m 1/2) bir borcun güvence altına alınması amacıyla kurulan rehinlerin konu edindiği izlenimi uyandırsa da söz konusu algı kanunun başarısız ifade tarzından kaynaklanmaktadır. Söz konusu düzenlemede “ticari işlem” kavramının teknik anlamda “ticari işi ifade etmemekle birlikte günlük anlamda kullanılmıştır^[6]. Bu nedenle kanunun kapsamı teknik anlamda ticari işler olmasa da en azından gelir getirmeye yönelik faaliyetlerle sınırlandırılması gerekmektedir. Ancak ticari işlem sınırlaması kanunun adından başka metni içerisinde geçmemektedir. Kanun başlıkları ise her hangi bir yargı içermektedir. Kanunun içeriği esas alındığında rehin konusu kanun adındaki gibi kazanç getirici işlemlerle de sınırlandırılmamakta ve her hangi bir borç için rehin sözleşmesi kurulmasına olanak tanımaktadır. TRK'e göre rehin konusu, Kanunda belirtilen taraflar arasındaki her hangi bir borca^[7] güvence teşkil etmek üzere kurulan ve rehin konusunu kanunda sayılan taşınır varlıkların ve hakların oluşturduğu rehin işlemleri şeklinde belirtilebilir (TRK m 1/3). TRK düzenlemesinde ticari işletme, kanunda sayılan diğer unsurlarla birlikte rehin kapsamında sayılmıştır^[8]. Kanunla bir ticari işletme veya esnaf işletmesinin tümü yanında bir kısım unsurları üzerinde veya belirli mal ve haklar üzerinde teslimsiz rehin kurulmasına izin verilmek suretiyle teslim şartlı rehine büyük bir istisna getirilmiştir. Düzenleme aynı zamanda işletme unsurlarının alacağı karşılıması durumunda işletme üzerinde rehin hakkı tesis edilemeyeceğini belirtmesi nedeniyle ticari işletme rehinine önemli bir sınırlama da içermektedir (TRK m 5/2)^[9]. Belirli unsurların rehin kapsamına alınması, küçük meblağlar için işletmenin tümü üzerinde rehin kurulmasının gerekmemesi açısından tacir

[5] KENDİGELEN, Abuzer (ÜLGEN, Hüseyin/HELVACI, Mehmet/KAYA, Arslan/NOMER Ertan N. Fusun): Ticari İşletme Hukuku, B.4, İstanbul 2015, s. 237.

[6] Kanunun adı “Ticari İşlemlerde” ibaresi taşısa da “ticari iş”, Türk Hukukunda hem günlük hem de teknik anlamda kullanılan bir kavramdır. Günlük konuşma anlamıyla ticari iş, ticari amaçla gerçekleştirilen ve kazanç sağlamaya yönelik faaliyetleri ifade etmektedir. Teknik anlamda ticari iş kavramını TTK m 3 ve m 19 kapsamında belirlenmektedir. Bkz. GÖKTÜRK, Kürşat, “Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi” Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XIX, Y. 2015, S. 2, s. 6,7.

[7] Üçüncü kişilerin de mallarını belirtilen kişiler lehine rehin verebilmesi TRK'de teslimsiz rehin kurulması açısından rehin sözleşmesinin değil rehin teminat teşkil ettiği borç sözleşmesinin taraflarının önemli olduğunu göstermektedir.

[8] Ancak TRK'e göre TİRK'den farklı olarak ticari işletmenin veya esnaf işletmesinin sicile kayıtlı olması bir unsur olarak aranmamıştır.

lehine bir düzenleme iken kanunla belirtilen şekilde bir sınırlama getirmek yerine işletmenin tümü veya belirli unsurları üzerinde rehin tesisinin tacirin tercihine bırakılmasının daha yerinde olacağı açıktır^[10].

3. REHİN SÖZLEŞMESİ VE REHNİN KURULMASI

Rehnin konusu dışında sözleşmenin tarafları ve şekli açısından da her iki kanunun düzenlemesi önemli farklılıklar içermektedir.

3.1. *Rehin Konusu Alacak*

Fer'i niteliği rehinle temin edilen alacağın varlığı ve geçerliliğini zorunlu kılar. Zira rehlin kaderi asıl alacağın kaderine bağlıdır^[11] ve sözleşmenin geçersizliği rehinde geçersizliği sonucunu doğurur^[12]. Rehin alan, alacağın borçlusunu olabileceği gibi rehin veren de alacağın borçlusunu olabilir^[13]. Bir alacağın rehinle teminat altına alınabilmesi için ilgili alacağın TİRK açısından işletme sahibinin işletmeyle ilgili bir borcundan; TRK açısından ise ticari işlemde kaynaklanması gerekmez. İşletme sahibi, işletmesini (veya TRK açısından kanunda belirtilen niteliklere sahip mallarını) üçüncü bir kişinin borcu için rehin verilebilir. Ayrıca rehin, vade ve şartta tabi alacaklar için tesis edilebileceği gibi müstakbel alacaklar için de tesis edilebilir. Müstakbel alacaklar belirlenmiş; en azından belirlenebilir olmalıdır. Rehlin müstakbel bir alacak için kararlaştırılması durumunda rehin (TRK'de derece sisteminin kararlaştırılabilmesine ilişkin istisnalar saklı kalmak kaydıyla), alacağın doğduğu değil kurulduğu tarihe göre sıra alır^[14].

- [9] UygY. (Uygulama Yönetmeliği; Gümrük ve Ticaret Bakanlığının 31 Aralık 2016 Tarih ve 29935 (3. Mükerrer) Sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik.)'de borç miktarının belirli olması halinde diğer taşınır varlıklardan biri veya birden fazlasının borç miktarının tamamına ek olarak beşte birinden fazlasını karşılaması hâlinde işletmelerin tümü üzerinde rehin kurulamayacağı düzenlenmektedir (UygY. m 17/3). Kanunla getirilen "borcu karşılama" sınırlamasının yönetmelikle genişletilmesi eleştiriye açıktır.
- [10] TRK m 5/6'da işletme unsurlarının biri veya birden fazlası üzerinde rehin hakkı kurulabileceğini belirtmekle birlikte TRK 5/2 gereğince ticari işletmenin unsurlarının bir veya birkaçının borcu karşılaması durumunda işletmenin tümü üzerinde rehin kurulamayacağına ilişkin bir sınırlama içermektedir.
- [11] ERZURUMLUOĞLU, Erzan, "Ticari İşletme Rehni", Ankara Barosu Dergisi, Y. 1977 S 3, s. 431.
- [12] KAYIHAN Şaban, Ticari İşletme Rehni, Kazancı, İstanbul 1996, s. 38.
- [13] Bir bankadaki mevduatın aynı bankaya rehnedilmesi veya nakit karşılığı kredilerde rehin alan kendisinin borçlu olduğu alacak üzerinde rehin kurmuş olur. SİRMEN, Lale, Alacak Rehni, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1990, s. 29.
- [14] SİRMEN, s. 15; ÇAKIRCA, Seda İrem, Adi Alacakların Rehni, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2006, s. 24.

3.2. Rehin Sözleşmesi

Her iki kanun açısından da rehin sözleşmesi belirli niteliklere sahip kişiler arasında yapılan sözleşme ile kurulur. Ancak TRK açısından üçüncü kişiler de kanunda belirtilen nitelikleri taşıyan kişiler lehine rehin sözleşmesi kurabilirler (TRK m 5/9).

3.2.1. Rehin Sözleşmesinin Tarafları

Rehin sözleşmesinin tarafları her iki kanun açısından önemli farklılıklar içermektedir. Aşağıda yer alan tabloda rehin sözleşmesinin tarafları her iki kanun açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

TİRK	TRK
Rehin Veren	Rehin Veren
Rehin verenin niteliğinin belirlenmesi açısından <i>rehin sözleşmesinin tarafları</i> esas alınmıştır. TİRK'ye göre rehin veren sicile kayıtlı esnaf işletmesi veya sicile kayıtlı ticari işletmenin sahibidir. Tacir yerine sahipten bahsedilmesinin özel bir anlamı bulunmaktadır. Zira hasılat kirasında tacir sıfatı işletmenin malikine ait olmamasına rağmen rehin düzenleme hakkı ticari işletmenin maliki tarafından kullanılabilir ^[15] . Ticari temsilci ise özel olarak yetkilendirilmediği sürece işletme üzerinde rehin tesis edemez.	Rehin verenin niteliğinin belirlenmesi açısından <i>borç ilişkisinin tarafları</i> esas alınmıştır. Zira üçüncü kişilere de söz konusu nitelikleri taşıyan borçlu lehine rehin tesis imkanı tanınması (TRK m 5/9) TRK açısından rehin sözleşmesinin taraflarından çok temel ilişkideki borçlunun niteliğinin önem taşıdığını göstermektedir.
• İşletme sahibi üçüncü kişilerin borcu için de işletmesini rehnedebilirler.	• Kanunda rehnedilebileceği belirtilen mallara sahip kimseler rehin verebilir Bu kişiler kanunda tacir ve esnaflar dışında çiftçi, üretici örgütü, serbest meslek erbabı gerçek ve tüzel kişiler olarak TİRK'ye göre daha geniş şekilde düzenlenmiştir (TRK m 3). TİRK'den farklı olarak sahibi ibaresi kullanılmamakla birlikte ticari işletmede de rehinin ancak işletmenin sahibi tarafından verilebileceği aşikârdır.
	• Söz konusu kimseler yalnızca kredi kuruluşları ile rehin sözleşmesi yapabilirler. TİRK'den farklı olarak rehlin hakkının kredili satış sözleşmesinden kaynaklanması ve rehlin kredili satışa konu makine, araç, alet ve motorlu araçlar üzerine tesis edilmesi söz konusu kimseler arasında rehin sözleşmesi yapılması açısından bir unsur olarak aranmamıştır. Bu nedenle söz konusu kimseler kendi borçları veya üçüncü kişinin borcu için -hatta üçüncü kişiler söz konusu kişiler için- kanunda belirtilen türden mallarını rehin verebileceklerdir.

[15] KENDİGELEN, (ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER), s. 232.

*Yeni Bir Kurum Olarak Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni'nin
Ticari İşletme Rehni ile Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi*

	• Tacirler ve/veya esnaflar arasında hiçbir sınırlamaya tabi olmaksızın rehin sözleşmesi kurulabilir. Kanunda tacirler ve esnaflar arasında kurulan rehin sözleşmesi açısından karşı tarafın kredi kuruluşu olması gibi bir sınırlamaya gidilmemiştir.
	• Üçüncü Kişiler TRK m 5/1 kapsamına giren mallarını rehin verebilir Borçlunun kanunda belirtilen nitelikleri taşıması şartıyla üçüncü kişiler de TRK kapsamında teslimsiz taşınır rehni kurabileceklerdir (TRK m 5/9).
Lehine Rehin Hakkı Tesis Edilebilecek Kimseler	Lehine Rehin Hakkı Tesis Edilebilecek Kimseler
Lehine rehin hakkı tesis edilebilecek kimseler kanunda belirtilmiştir. Buna göre • Tüzel kişiliğe sahip sermaye şirketi şeklinde kurulmuş kredi müesseseleri, • Kooperatifler Yalnızca kredi kooperatifleri değil her türlü kooperatif için rehin kurulabilir^[16]. • Kredili satış yapan gerçek veya tüzel kişiler Lehine rehin hakkı tesis edilebilir. Kredili satış yapan gerçek ve tüzel kişilerin rehin hakkı, yalnızca kredili satışa konu makine, araç, alet ve motorlu araçlar ile sınırlıdır (TİRK m 2). • Lehine rehin hakkı tesis edilebilecek kimseler sınırlı sayıda belirtilmiştir. Söz konusu kimselerin bu nitelikleri, sözleşme yapıldığı anda taşınmaları gerekir. Sonradan bu nitelikleri kaybetmeleri ise rehni geçerliliğini etkilemez. Ayrıca rehlinli alacakların bu nitelikleri taşımayan kişilere devri de mümkündür^[17].	• Kredi kuruluşları^[18] Tacir ve esnaf dışındaki kimseler yalnızca kredi kuruluşları ile rehin sözleşmesi yapabilirler. Söz konusu kredi kuruluşu, TİRK düzenlemesinden farklı olarak kredili satış yapan kişi niteliğinde değildir. Kredi kuruluşları, düzenlemede belirtilen kimselere mal satabileceği gibi kredi de sağlayabilir. • Tacirler • Eснаflar TRK kapsamına giren taşınır mallar üzerinde taşınır rehni tacirler ve esnaflar arasında hiçbir sınırlamaya tabi olmaksızın kurulabilir. Düzenlemede işletmelerin ticaret siciline kayıtlı olması gibi bir unsura yer verilmemiştir Söz konusu alacağın daha sonra tacir veya esnaf sıfatı taşımayan kişilere de devri mümkündür.
• Rehin verene ilişkin söz konusu sınırlamalar rehin hakkının kuruluş aşamasına yöneliktir. Rehin ile temin edilmiş alacağın sonradan devredilmesi veya kefilin borcunu ödeyerek halef olması durumunda devralan kanunda sayılan kişilerden olmasa dahi rehin, alacakla birlikte devrin kapsamına girecektir (TBK m 189/1)^[19].	

[16] ARKAN Sabih, Ticari İşletme Hukuku, 20. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2015, S. 50.

[17] AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, s. 204; ARKAN, s. 51

[18] Kredi kuruluşunun 19.10.2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca faaliyet gösteren bankalar ve finansal kuruluşlar, 21.11.2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktöring ve Finansman Şirketleri Kanunu uyarınca faaliyet gösteren finansal kuruluşlar ile kredi ve kefalet sağlayan kamu veya özel kurum ve kuruluşlarını ifade ettiği belirtilmektedir (TRK m 2/1/E). Bu kuruluşların ister kooperatif olsun ister AŞ; TTK m 16 uyarınca tacir sıfatı taşıyacağı aşıkardır.

[19] KENDİGELEN, (ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER), s. 231.

3.2.2. Rehni Sözleşmesinin Şekli

TİRK'na Göre	TRK'e Göre
Taahhüt İşlemi TİRK'de taahhüt işlemi niteliğindeki rehni sözleşmesi sıkı şekil şartlarına tabidir. Buna göre • Rehni sözleşmenin noter tarafından düzenlenmesi gerekir Rehni sözleşmesi ticari işletmenin kayıtlı bulunduğu yerdeki bir noter tarafından düzenleme şeklinde yapılır. Yetkisiz noter tarafından yapılan ticari işletme rehni sözleşmeleri hükümsüzdür^[20]. • Sözleşmede rehne dahil unsurların tam listesinin eklenmelidir. Bu husus bir geçerlilik şartı olarak düzenlenmiştir. (TİRK m. 4). Sonradan ticari işletmenin faaliyetine tahsis edilen taşınır işletme tesisatı, aynı usulle rehne dahil edilmelidir^[21]. Söz konusu düzenleme, işletmeye ait bazı unsurların rehni kapsamında bırakılarak ticari işletme rehni teslim şartlı taşınır rehni hükümlerinin dolanılması için bir vasıta olarak kullanılmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır^[22]. • Sanayi işletmeleri açısından özel şartlar getirilmiştir. Söz konusu şartlar; - Rehne konu olan varlıkların bir listesinin işletmenin yasal defterlerinden işletme veya yevmiye defterinin son sayfasına noter tarafından onaylanarak eklenmesi, - Söz konusu listenin her yıl yenilenmesi, - Rehni konusu malların sigortalanması, - Rehni malların özelliklerinin açıkça belirtilmesi, şeklinde sıralanabilir (Geçici m 2).	Taahhüt İşlemi • Rehni sözleşmesinin şekil şartları TRK m 4'de düzenlenmiştir. Buna göre rehni sözleşmesinin; - Elektronik ortamda ya da yazılı olarak düzenlenmesi (TRK m. 4/2,3) - Elektronik ortamda düzenlenmesi durumunda güvenli elektronik imza ile onaylanması, - Yazılı olarak düzenlenmesi durumunda imzaların noterce onaylanması veya sicil memuru huzurunda imzalanması (TRK m 4/4) gerekmektedir. Sicilden kasıt TRK m. 8'de düzenlenen Taşınır Rehni Sicil'i'dir. İmza onayı için belirli bir noter görevlendirilmemiştir. Bu nedenle belirtilen sözleşme her hangi bir noter tarafından onaylanabilecektir (Noterlik Kan. m. 60). • Sözleşmenin kurulması için başka bir unsur aranmamaktadır - İşletmeye tahsis edilen tüm unsurların listesi TRK m 4/6/c Kapsamında sözleşmede belirtilmelidir. TRK'nun amacı bir işletmenin tümü üzerinde değil kanunda belirtilen belirli mallar üzerinde rehni hakkının kurulmasıdır. Rehni işletmeye ait belirli mallar üzerinde kurulduğu için rehni belirlilik ilkesi rehni konusu malın (TRK m 4/6/c) sözleşmede belirtilmesiyle sağlanmış olacaktır. Ancak kanuna göre ticari işletme ve esnaf işletmesinin tümü üzerinde de rehni hakkı kurulabilecektir. Bu halde rehni kuruluşu anında işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş ve tacire ait olan her türlü varlık rehnedilmiş sayılır (TRK m. 6/2). Bu ise rehni kuruluşu anındaki unsurlarının belirlenmesini zorunlu kılar. Bu nedenle rehni kapsamına dahil tüm varlıkların listesinin TRK m 4/6/c kapsamında sözleşmede (cins, marka, seri numarası gibi) ayrı edici özellikleriyle yer alması belirlilik ilkesi açısından bir unsur olarak aranmalıdır. Aksi takdirde düzenlemede rehni kuruluş değil paraya çevrilme anındaki tüm unsurlarının rehni kapsamına gireceğinin belirtilmesi gerekirdi.

[20] AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, s. 205.

[21] REİSOĞLU, Seza, "Ticari İşletme Rehni ve Son Yasal Düzenleme", Bankacılar Dergisi, İstanbul S. 47, 2003, s. 107-121 <http://www.tbb.org.tr>, s. 111.

[22] REİSOĞLU, Son Yasal Düzenleme, s. 111.

*Yeni Bir Kurum Olarak Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni'nin
Ticari İşletme Rehni ile Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi*

Diğer unsurlardan farklı olarak belirtilen listenin yer almaması veya yenilenmemesi bir geçerlilik şartı değildir. Söz konusu işlemle sonraki devirler açısından rehne dahil işletme unsurlarına aleniyet kazandırması amaçlanmaktadır ^[23] .	• TRK sonraki tarihli özel kanun olduğu için TTK m 11/3 uygulama alanı bulmaz Bu nedenle rehin sözleşmesi bir ticari işletmeyi bir bütün halinde konu olsa da yazılı olarak yapılması yeterli görülmemektedir.

3.3. Tasarruf İşlemi ve Rehinin Kurulması

Tasarruf İşlemi ve İlgili Sicillere Bildirim Yapılması	Tasarruf İşlemi ve İlgili Sicillere Bildirim Yapılması
• Rehin sözleşmesi sicile kayıtlı kurulur. Rehin hakkı ticari işletmenin kayıtlı bulunduğu Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Siciline tescil ile doğar (TİRK m 5). Yani tescil kurucu etkiye sahiptir ve tasarruf işlemi niteliğindedir^[24]. Tescil yapılmazsa rehin hakkı da doğmaz^[25].	TRK'e göre rehin belirli varlıklar üzerinde kurulduğu için ilgili unsurların rehin -varsa- özel mevzuatlarıyla bağlantılı olarak düzenlenmiştir. • Rehin sözleşmesi sicile kayıtlı kurulur. Rehin hakkı, rehin sözleşmesinin madde 8'de belirtilen^[26] rehinli taşınır siciline tescil edilmesiyile kurulur (TRK m 4/1)
• Tescili talep yetkisi işletme sahibi yanında alacaklıya da verilmiştir. Tescil işlemi işletme sahibinin veya kredi müessesesinin ya da alacaklının yazılı talebi üzerine yapılır (TİRK m 5). • Tescil talebi sözleşmenin yapılmasından itibaren on gün içinde yapılmalıdır. Rehin hakkı tescil edilmediği sürece doğmayacaktır. On günlük süreye uyulmaması ise rehin sözleşmesini geçersiz kılmayacaktır^[27].	

[23] REİSOĞLU, Son Yasal Düzenleme, s. 120,121; Söz konusu hususun rehinin kurulmasında tescil işlemi yerine geçen bir geçerlilik şartı olduğu görüşü için bkz. ERTAŞ, Şeref, "Tescilli Taşınır Rehinleri" Yaşar Üniversitesi Dergisi, Özel Sayı C 8,Y 2014, s. 1175.

[24] TÜRKER Erhan, Ticari İşletme Rehni, Eskişehir Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları, Eskişehir, 1981, s. 88.

[25] ERGÜNE'ye göre rehin sözleşmesinde borçlandırıcı işlem ile tasarruf işlemi iç içe geçmiştir. Tescil ise daha önce yapılmış olan tasarruf işleminin hüküm ifade etmesi için yapılması gereken idari bir işlemdir. ERGÜNE, Mehmet Serkan, Hukukumuzda Taşınır Rehininin, Özellikle Teslime Bağlı Taşınır Rehininin Kuruluşu, Filiz Kitabevi, İstanbul 2002, s. 59; 63.

[26] Bir yerleşim yerinde birden fazla sicil birimi oluşturulabilir veya bakanlıkça yetkilendirilen başka bir kurum veya kuruluş tarafından yürütülebilir (Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkartılan Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliği (RG 31.12.2016, S.3. Mükerrer 29935) m. 5,6).

[27] TOPÇUOĞLU, Metin /ÇON, Ömer, "Ticari İşletme Rehininde Rehin Alacaklının Korunması" TBB Dergisi, Yıl: 23, S. 93, s. 174-214, s. 198; KENDİGELEN,(ÜLGEN/ HELVACI/KAYA/NOMER), s. 243; Yargıtay ise aksi görüştedir. Ticari işletme rehni, rehin sözleşmesinin yapılmasından itibaren 10 gün içinde Ticaret Siciline tescil edilmezse geçersiz olur. 19. HD. 2003/5837 K. 2003/8884 T. 26.9.2003, (kazanci.com.tr, 28.12.2016). Ancak on günlük süre içerisinde sözleşmede rehinin kapsamına alınması zorunlu unsurların bulunmaması gibi eksikliklerin giderilebileceği ve bu durumda hükümsüzlüğün ileri

• Tescil, taşınır rehnde öngörülen zilyetliğin devrinin yerini tutmaktadır^[28]. Rehin, ticaret veya esnaf sicili memurunun yapacağı bildirim üzerine ilgili sicillere de kaydedilir (TİRK m 7)^[29].	Ancak kanunla TİRK’de olduğu gibi diğer sicillere bildirim zorunluluğu getirmek yerine farklı çözümler kabul edilmiştir. • Rehni özel sicillere tescili kurucudur. Marka, patent, motorlu taşıtlar gibi diğer kanunlar uyarınca bir sicile kaydı zorunlu taşınır rehinlerinde TRK hükümleri uyarınca rehin tesis edilemez (TRK m 8/3). Bu durumda rehni hüküm ve sonuçları da ilgili mevzuat hükümlerine tabi olacaktır (TRK m 8/3). • Kendi mevzuatı gereğince bir onaya tabi olan lisans ve ruhsatların rehni söz konusu onayın alınması hâlinde mümkündür (TRK m 5/7). • İlgili sicillere bildirim Özel sicile tescille kurulan rehinler ilgili sicil olarak “taşınır rehni siciline” bildirilir (TRK m 5/8). • Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde kurulan rehinler Rehni Taşınır Siciline tescille kurulur ancak Ticaret veya Esnaf siciline bildirilir (TRK m 5/2). İşletme unsurları içerisinde diğer kanunlarca bir sicile tescili gereken unsurlar bulursa dahi, bir işletmenin tümü üzerinde rehin Taşınır Rehni Siciline tescille kurulur. Bu durumda rehin ticaret veya esnaf sicili yanında ilgili sicillere de bildirilir (TRK m 5/2). Belirtilen hükümlerle TTK m 11/3 ile getirilen ticaret siciline tescil zorunluluğu da kaldırılmaktadır. (Krş. TTK m 11/3) • Tescilli talep yetkisi ve yükümlülüğü rehin verene aittir (TRK m 12/6). • Tescil için belirli bir süre öngörülmemiştir.
• Diğer sicillere bildirim, kurucu etkiye sahip değildir. Bildirim, hiç veya zamanında yapılmasa dahi rehin hakkı doğar^[30].	

sürülemeyeceği görüşü için bkz. BOZER Ali / GÖLE Celal, Ticari İşletme Hukuku, Üçüncü Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2015. s. 28; KAYIHAN, s. 33; 35.

[28] ERGÜNE, s. 63.

[29] Tescili müteakip Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Sicili memurunun derhal yapacağı bildirim üzerine, bu kanuna istinaden tesis edilen rehin, ticari işletmenin üzerinde faaliyet gösterdiği taşınmaz işletme sahibine ait ise bu taşınmazın tapu kütüğündeki beyanlar hanesine markalar, lisanslar ve ihtira beratları gibi sınai haklar için Sanayi Bakanlığınca tutulan sicile, maden siciline, motorlu araçlar için nakil vasıtaları siciline, ticari işletme rehni veren müessesesinin varsa şubelerinin bulunduğu yer sicillerine derhal kaydedilir (TİRK m 7).

[30] AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, s. 206; REİSOĞLU, Son Yasal Düzenleme, s. 113. TİRK m 7 uyarınca ticari işletmenin, üzerinde faaliyette bulunduğu taşınmazın işletme sahibine ait olması halinde, ticari işletme rehni tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydedilecek ise de bu tescilin yapılmaması, rehni, kendi özel siciline tescille doğduğundan, ticari işletme rehininin geçerliliğini etkilemez. Bkz. 19. HD E. 2001/4132 K. 2001/6811 T. 25.10.2001, (kazanci.com.tr, 28.12.2016).

İlan ve Etkisi	İlan ve Etkisi
Rehin tescille kurulur ve hüküm ve sonuçlarını doğurur ^[31] . Düzenlemede ilandan ise bahsedilmemiştir. Söz konusu husus rehni olumlu etkisinin kabul edilmemesi ile açıklanabilir. Zira –söz konusu unsurlar özel siciller kaydı gerekse dahi- rehni sicil çevresi dışındaki unsurlar üzerinde iyi niyetle aynı hak elde edilemeyecektir ^[32] .	Rehin tescille kurulur ve hüküm ve sonuçlarını doğurur. İlandan ise bahsedilmemiştir. Burada rehin ticaret siciline değil TRK m 8 hükmü gereğince tutulan rehinli taşınır siciline tescil edileceği için mevzuatta aksi öngörülmediği sürece tescil edilen hususların ilan edileceğine ilişkin TTK m 35/3 uygulama alanı bulmayacaktır. Rehni olumlu etkisinin kabulü karşısında ilandan bahsedilmemesi ayrıca eleştiriye açık bir husustur.

4. REHNİN KAPSAMI

TİRK'na göre rehni kapsama sicile kayıtlı ticari işletmeler ve yine sicile kayıtlı esnaf işletmeleri girer. Kanun işletmeyi bir bütün olarak rehinleme amacı taşır. Bu nedenle işletmeye ait bazı unsurların rehin kapsamı dışına çıkartılması engellenmek istenmiş ve işletme unsurlarının belirlenmesi açısından rehne dahil unsurların tam listesinin sözleşmede yer alması geçerlilik şartı olarak aranmıştır.

TRK'de TİRK'den farklı olarak sanayi işletmeleri için getirilen istisna genişletilmiştir. TRK'de esas olarak belirli mallar açısından teslim şartsız rehin düzenlenmiş, işletmelerin de bu kapsamda rehin edilebileceği kabul edilmiştir. Hatta işletmeye ait bir kısım varlıkların alacağı karşılması durumunda işletmenin rehin edilemeyeceğinin kabul edilmesi karşısında (TRK m 5/2) TRK'in asıl amacının belirli taşınırın teslimsiz rehni sağlanması olduğu dahi söylenebilir.

TİRK'e göre ticari işletme rehni konusu işletmelerdir. İşletmenin üzerinde münferit rehin hakkı kurulması çoğu zaman işletmenin unsurlarının toplam kıymetinden çok daha yüksek olacaktır^[33]. TİRK ile işletmenin bazı unsurlarının rehin kapsamına gireceği düzenlenirken bazı unsurları rehin kapsamı dışında

[31] BOZER/GÖLE'ye göre 6102 sayılı TTK ile mevzuatta aksi ön görülmediği sürece tescil edilen hususların ilan edilme zorunluluğu karşısında (TTK m 35/3) ticari işletme rehni de ilan edilmesi gerekir. BOZER/GÖLE, s. 31; GÖKTÜRK TİRK'de bahsedilen tescilin TTK kapsamında ticaret siciline yapılan bir tescil olmadığı, aynı merci tarafından tutulsa da oluşturulan özel bir sicile –ticari işletme rehni siciline- tescilin söz konusu olacağını bu nedenle ilgili sicile yapılan tescilin TTK m 35/3 uyarınca ilanı zorunluluğundan bahsedilemeyeceğini belirtmektedir. bkz. GÖKTÜRK, Kürşat, “Ticaret Kanunu Değişikliğinin, Ticari İşletme Rehni İyi Niyetli Üçüncü Şahısları Koruyan Düzenlemeye Etkisi” Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C VIII, S 2, Yıl 2013, s. 885-900, s. 894, 895. Ancak GÖRTÜRK TTK'nin işletmeyi bir bütün olarak konu alan işlemler için ayrıca sicile tescil ve ilan zorunluluğu getirmesi (TTK m 11/3) karşısında rehni rehin sicili dışında ticari siciline de tescilin zorunlu olduğu görüşündedir. Bkz. GÖKTÜRK, TTK Değişiklikleri, s. 898.

[32] REİSOĞLU, Son Yasal Düzenleme, s. 113,114. Aksi görüş için bkz, 15HD, 17.12.1990, 4222/5537, ANTMEN, Alpay, Ticari İşletme Rehni, Yetkin, Ankara 2001, s.103.

[33] KENDİGELEN,(ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER), s. 226.

birakılmıştır. TRK'de de ticari işletme veya esnaf işletmesi rehnedilebilecek unsurlar içerisinde belirtilmiştir. Bu kapsamda her iki kanunda belirtilen işlemeye ait unsurların ve rehnedilebilecek varlıkların karşılaştırmalı olarak incelenmesi faydalı olacaktır.

4.1. Rehnin Ticari İşletme ve Unsurları Açısından Kapsamı

İşletmenin malvarlığı unsurları, maddi ve gayri maddi malvarlığı unsurları olarak tasnife tabi tutulmaktadır. TİRK açısından rehnin işletmenin maddi varlıklarından duran varlıkları üzerinde kurulmasına izin verildiği görülecektir. Hatta duran varlıklar rehnin kapsamı dışında bırakılamaz. Ancak sanayi işletmelerinde sınai haklara ilave olarak taşınır işletme tesisatının da kısmen veya tamamen rehnin kapsamı dışında bırakılmasına izin verilmiştir (TİRK ek m 2). İşletmeye dâhil nakit alacaklar ve döner mal varlığı ise rehnin kapsamı dışındadır.

İşletmenin duran varlıklarına tekabül eden taşınır işletme tesisatının tam listesinin sözleşmede yer alması zorunludur. Duran varlıkların rehnin kapsamı dışında bırakılması sözleşmeyi geçersiz kılar. Bu nedenle taşınır işletme tesisatı kavramına açıklık kazandırmak gerekecektir. Burada kanunun ifadesiyle makine, araç, alet ve motorlu nakil araçları rehnin kapsamında değerlendirilir. Ancak masa sandalye gibi teferruat niteliğinde olan unsurların^[34] sözleşmede yer almamasının sözleşmeyi geçersiz kılmayacağı belirtilmektedir. Söz konusu unsurların belirlenmesi açısından işletmenin faaliyet amacına yönelik olması bir unsur olarak aranabilir.

Gayri maddi işletme unsurları açısından ise patent marka model resim ve lisans gibi sınai haklar, ticaret unvanı ve işletme adı ticari işletme rehni; kapsamına alınmış; kiracılık hakkı, müşteri çevresi üzerindeki hak ise rehnin kapsamı dışında tutulmuştur. Söz konusu unsurlardan ticaret unvanı ve işletme adı rehnin kapsamı dışında bırakılamaz (TİRK m 3). Zira söz konusu unsurların rehnin kapsamına dâhil edilmemesi sözleşmenin geçerli bir şekilde doğmasına engel olur^[35]. Ancak esnaf işletmeleri ticaret unvanı kullanamaz, işletme adının ise kullanılması zorunlu değildir. Bu nedenle söz konusu unsurların kapsam dışında bırakılmamasını “işletme unsurlarından birisi ise” şeklinde algılamak gerekir. Aynı şekilde kredili satış yapan gerçek veya tüzel kişilerin rehnin hakkını yalnızca vadeli satışa konu makine araç ve motorlu nakil araçları üzerinde kurulabilir. Bu nedenle belirtilen unsurlar dışındaki işletme unsurlarının tümü rehnin kapsamı dışında kalacaktır.

[34] REİSOĞLU, Son Yasal Düzenleme, s. 111.

[35] AYHAN/ÖZDAMAR/ÇAĞLAR, s. 202.

Yeni Bir Kurum Olarak Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni'nin
Ticari İşletme Rehni ile Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi

TİRK			TRK
Rehin Kapsamını giren unsurlar	Kapsam dışı bırakamayanlar	Kapsam dışı bırakılabilen unsurlar	• İşletmenin tüm unsurları rehin kapsamına alınmıştır TRK düzenlemesinde rehin kapsamına dahil olanlar- olmayanlar şeklinde bir ayırım yapılmadığından ticari işletme veya esnaf işletmesinin tüm unsurları rehin kapsamına girecektir (TRK 5/1/1). Zira TRK'de rehne konu olabilecek bağımsız unsurlar içerisinde TİRK'de rehin kapsamına girmeyeceği belirtilen alacaklar, hammadde, kiracılık hakkı, sarf malzemesi ve ticaret unvanı ve/veya işletme adının bağımsız olarak rehne konu edilebileceği düzenlenmiştir.
	• Ticaret unvanı, • İşletme adı, • Taşınır işletme tesisatı^[36]	• Kısmen veya tamamen sınai haklar • Sanayi işletmelerinde kısmen veya tamamen taşınır işletme tesisatı	
Rehin Kapsamına dahil olmayan unsurlar	• Taşınmazlar ve gemi siciline kayıtlı gemiler^[37] • Kiracılık hakkı • Müşteri çevresi • İşletmeye dahil nakit alacaklar ve döner mal varlığı		
Rehin kapsamına dahil olmayan bir unsurun rehnedilmesi durumunda sözleşmenin tamamı değil BK m 20/2 uyarınca ilgili kısmının batıl olduğunun kabulü gerekir ^[38] .			
Birden fazla işletme de rehni konusunu teşkil edebilir. Tacirin birden fazla işletmesi olması durumunda her bir işleme ayrı ayrı rehni konusunu yapılmıştır ^[39] . Birden fazla işletmenin aynı rehin sözleşmesinin konusu olması ise işletmelerin aynı kişiye ait olması veya borçtan müteselsilen sorumlu olmaları şartına tabidir (TMK m 855) ^[40] .			Kanunla bağımsız olarak rehne izin verilen söz konusu unsurların işletme rehni kapsamında girdiğinin de kabulü gerekecektir^[41]. Ayrıca birden fazla işletmenin rehin verilmesinde işletmenin aynı kişiye ait olması veya aynı borçtan dolayı sorumlu olması gibi bir unsura yer verilmemiştir. • TRK m 8/3 uyarınca rehne konu olmayacağı düzenlenen "başka bir sicile tescilli zorunlu unsurlar" da işletme rehni kapsamında rehnedilebilir.
			Ticari işletmenin tümünün rehne konu olması durumunda diğer kanunlar uyarınca bir sicile tescilli zorunlu olan taşınırlar üzerinde de TRK m 8/3'de yer alan sınırlamaya tabi olmaksızın rehin hakkı tesis edilebilir ^[42]

[36] Taşınır işletme tesisatı fikri tahsis yeterlidir. Mutlaka fiili tahsis aranmamalıdır. KAYIHAN, s. 36; TÜRKLER, s. 28.

[37] Söz konusu düzenleme taşınır rehni teslim şartını bertaraf etmek için çıkarıldığı için taşınmaz, gemi siciline kayıtlı gemiler rehin hakkı kapsamına dâhil değildir.

[38] KENDİGELEN,(ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER), s. 236.

[39] BOZER/GÖLE, s. 27.

[40] ERTEN M. Ali, Bankacılık Uygulamasında Ticari İşletme Rehni, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2001, s. 49.

[41] Rehin hakkının verdiği tek aynı hakkın paraya çevirme hakkı olması karşısında müşteri çevresi üzerindeki rehin hakkının işletmeden bağımsız olarak paraya çevrilmesine olanak

	• İşletme unsurları gerek bağımsız gerekse işletme ile birlikte rehin edilebilir Münferit unsurların alacağı karşılması durumunda işletme üzerinde rehin tesis edilemez (TRK m 6/2). Ancak paraya çevirme aşamasından önce söz konusu unsurların borcu karşılayıp karşılamayacağı anlaşılacağından belirtilen hüküm eleştiriye açıktır^[43]. Bu nedenle söz konusu hususta bir sınırlandırmaya gitmek yerine satışta tertip aşamasında icra müdürünün yetkilendirilmesi (bkz. TİRK m 15) veya satışın bağımsız unsurlardan başlayacağını belirtmesi daha yerinde olurdu. • Şubenin rehnine işin niteliği engeldir. TRK'de bağımsız olarak rehnedilebileceği belirtilen unsurlar arasında şube sayılmamıştır. Bu durumda şubenin TRK kapsamında bağımsız olarak rehne konu olup olmayacağı tartışılabilir. Şubelerin (şube olduğunu belirterek) merkezin unvanını kullanması, merkez adına işlem yapması, aynı kişiye ait olması gibi nedenlerle rehnedilebilecek unsur olarak kabul edilmemesi gerekir. Zira söz konusu nedenlerle şube, paraya çevirme aşamasında şube olarak devredilemeyecek veya alacaklı şubenin mülkiyetinin devrini (TRK m 14) talep edemeyecektir. Burada devrin konusunu şubeye tahsis edilen işletme unsurları veya şubenin geliri oluşturacaktır. Bu nedenle şubenin bir malvarlığı olarak rehnedilemeyeceği ancak rehni konusunun şubedeki işletme unsurları veya şubenin geliri olarak sınırlandırılabilir sonucuna ulaşılabilir. Kiracılık hakkının devri için kira sözleşmesinde bu hakkın devrine olanak tanınması (TBK m 322/2) ve kiraya verenin rızası aranır^[44]. Kiracılık hakkının rehnedilmesi de bu unsurlar içerisinde anlam ifade edebilir. Zira şubenin devri durumunda şubeyi devralan kişi şube olarak değil bağımsız işletme olarak faaliyet gösterebilecek ancak kiracılık hakkından vs. yararlanabilecektir.

yoktur. Aynı şekilde ticaret unvanı da TTK sisteminde ticari işletmeden ayrı olarak devredilemez. Bu nedenle söz konusu unsurların ticari işletme rehni kapsamına alınması tercih olarak nitelenebilirse dahi işletmeden bağımsız olarak paraya çevrilme olanağı olmayan söz konusu unsurların işletmeden bağımsız olarak rehne konu olamayacağını kabulü Türk Hukuk Sistemine daha uygun olurdu.

[42] Söz konusu rehni hükümleri açısından bkz. TRK m 5/2.

[43] TRK m 13'de her ne kadar belirtilen unsurlara değer tespiti yapılacağı düzenlenmekte ise de söz konusu değer paraya çevirme değerini ifade etmeyeceği açıktır.

[44] İMAMOĞLU Başak ŞİT, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Üzerine Bir İnceleme, Ankara 2017, s 31

*Yeni Bir Kurum Olarak Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni'nin
Ticari İşletme Rehni ile Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi*

	• İşleme unsurları sözleşmeyle rehlin kapsamından çıkartılabilir. Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması hâlinde, rehlin kuruluşu anında işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan her türlü varlık rehnedilmiş sayılır (TRK m 6/2). Burada mutlaka fiili tahsis aranmamalı, fikri tahsis yeterli sayılmalıdır. Bu nedenle işletmeye alınmakla birlikte depoda duran veya gümrükte bekleyen işletme unsurları da tahsis edilmiş olarak kabul edilmelidir. Kanunun yapısı dikkate alındığında söz konusu hükmün işletmenin bazı unsurlarının rehlin kapsamı dışında bırakılmasına engel bir hüküm olmadığı; sözleşmeyle işletmenin bazı unsurlarının rehlin kapsamından çıkarılabileceği kanısındayız. • Rehlin işletme üzerinde kurulması durumunda işletme bir bütün olarak borcun tamamına teminat teşkil eder. Alacaklı, alacağının tamamını almadıkça rehinli taşınırı veya onun bir kısmını geri vermek zorunda değildir (TMK m 944).
Taşınmaz rehni bütünüleyici parça ve eklentilerini kapsar. (TMK m 862). Eklentiler tapu kütüğünün beyanlar hanesine yazılması durumunda teslim tabi olmaksızın ipotek kapsamına girecektir. Ticari işletme rehni ise ilgili siciller kapsamında tapu siciline de bildirim yapılmaktadır. Eklentinin ticari işletme rehni dahil olduğunu tapu kütüğünden gören üçüncü kişi, iyi niyet iddiasında bulunamayacak alacağı ticari işletme rehinden sonra gelecektir (TİRK m 10/2; TMK m 862/3)^[45]. Bu durumda ipotekli taşınmazın teferruatı niteliğinde olan mallar üzerinde ticari işletme rehni dayalı icra takibi yapılabilir^[46].	Ticari işletmenin tamamı üzerinde rehin hakkının tesis edilmesi durumunda rehlin kuruluşu anında işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş taşınır rehnedilmiş sayılır (UygY. m 17). Ancak ilgili Yönetmelikte (m17/1) yer alan taşınmazların da rehnedilmiş sayılacağına ilişkin yönetmelik hükmü taşınmazlar üzerinde ipoteğin tescille kurulacağını düzenleyen TMK m 856 hükmüne aykırılık teşkil ettiği için uygulama kabiliyeti bulunmamaktadır.

[45] KENDİGELEN, (ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER), s. 245.

[46] Satışın durdurulması talebinin reddedilmesi gerekir. 12. HD E. 2010/29313 K. 2011/10470 T. 24.5.2011 (kazanci.com.tr, 28.12.2016). TMK m 777 deki hüküm iyi niyetle hak kazanılmasının (TMK m 901) bir istisnasıdır. ERTEN, s. 51.

	Tapu kütüğüne herhangi bir nedenle tescil edilen taşınurlar TRK kapsamında rehin konusu yapılamayacaktır (TRK m 1/5). Tapu kütüğüne arazi, bağımsız ve sürekli haklar, kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler tescil edilir (TMK m 704; Tap. ST m 8). Bunun haricinde tapu kütüğüne taşınurlar tescil edilmez. Söz konusu başarısız düzenlemenin tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli hakları veya taşınmazın eklentisi olarak beyan edilen taşınurları (TMK m 862) ifade ettiği düşünülebilir. Bu nedenle bir taşınmazın eklentilerinin ipotek kapsamında tapu kütüğünün beyanlar hanesine yazılması durumunda tapu kütüğünde kayıtlı eklentiler üzerinde TRK kapsamında rehin hakkı kurulamayacaktır.
Art ve Alt Rehin • Art rehin kurulabilir Teslim şartı bulunmadığı için TMK m 941 uyarınca yazılı bildirim şartına bağlanmamıştır. • Tarih sırasıyla öncelik ilkesi uygulanır. İşletme üzerinde maliki tarafından birden fazla rehin kurulabilir (Art rehin). Bu durumda tescil sırası esas alınır.	Art ve Alt Rehin • Art ve alt rehin konusunda sınırlama getirilmemiştir Rehne konu edilen unsurlar alt veya art rehne konu olabilir. Rehne konu taşınır varlığın alt veya art rehne konu olmasını kısıtlayan sözleşme kayıtları geçersizdir (TRK m 4/7). Ancak burada yer alan kayıtların sözleşmeyle karşılaştırılmış olması gerekir. TMK'daki taşınır art rehinine ilişkin şartlar TRK kapsamında yapılan rehinlerde kıyasen uygulanacaktır. Bu nedenle alacaklı, rehnedenin rızası dışında rehinli taşınırı başkasına rehn edemez (TMK m 942). Aksi takdirde alacaklı, bundan doğan bütün zararlardan sorumlu olur (TMK m 945). Rehinli malın maliki ise kendiliğinden art rehin kurabilir (TMK m 941). Teslim şartı yer almayan söz konusu durum için herhangi bir bildirim de gerek yoktur. • Sabit derece sistemi karşılaştırılabilir. Art rehin, rehlin sabit derece sistemine göre kurulması durumunda söz konusu olacaktır. Sabit derece sistemine göre kurulması durumunda ise art rehne de ihtiyaç kalmamaktadır^[47].

[47] AYHAN Rıza/ÇAĞLAR Hayrettin, Ticari İşletme Hukuku, Yetkin, Ankara 2017, s.

4.2. TRK'e göre İşletmeden Bağımsız Olarak Rehn Edilebilen Unsurlar ve Rehnin Özellikleri

4.2.1. TRK'e Göre İşletmeden Bağımsız Olarak Rehn Edilebilecek Mal ve Haklar

Rehnin, işletmenin tümü üzerinde kurulmaması hatta bir işletmenin söz konusu olmaması durumunda rehn hakkının konusunu kanunda tahdidi olarak sayılan taşınır varlıklar oluşturur. Üzerinde rehn kurulabilecek taşınır varlıklar, kanunda mevcut veya mustakbel alacaklar, çok yıllık ürün veren ağaçlar, fikri ve sınai mülkiyete konu haklar, hammadde, hayvan, her türlü kazanç ve iratlar, başka bir sicile kaydı öngörülmemen ve idari izin belgesi niteliğinde olmayan her türlü lisans ve ruhsatlar, kira gelirleri, kiracılık hakkı, makine ve teçhizat, araç, ekipman, alet, iş makinaları, elektronik haberleşme cihazları dâhil her türlü elektronik cihaz gibi taşınır işletme tesisatı, sarf malzemesi, stoklar, tarımsal ürün, ticaret unvanı ve/veya işletme adı, ticari işletme veya esnaf işletmesinin tamamı, ticari plaka ve ticari hat, ticari proje, vagon şeklinde sıralanmıştır (TRK m 5/1).

Bu kapsamda

- Üçüncü kişinin borcu için rehn tesis edilebilir.
- Üçüncü kişilerde söz konusu nitelikleri taşıyan borçlu lehine kanunda belirtilen nitelikleri taşıyan mallarını rehn verebilir.
- Rehn tesisi için söz konusu varlıkların borçlunun zilyetliğinde bulunması gerekmez (UygY. m 11/1/Ö).

İşletme rehninin kurulabilmesi için zilyetlik bir unsur olarak aranmamakta ise de rehn konusu malların işletme faaliyetine tahsisi aranmaktadır.

- Ancak kazandırmaya elverişli olmayan veya zilyetliğe konu olmayan taşınır üzerinde rehn tesis edilemez.

Rehlinli taşınırın özel mülkiyete ve zilyetliğe konu olması, kazandırmaya elverişli olması ve parasal değer taşıması gerekir (TMK m 762). Zilyetliğe elverişli olmadığı için enerji üzerinde rehn tesis edilemez^[48].

4.2.2. Sicili Taşınır Rehni Konusu Olabilecek Özel Düzenlemeye Tabi Mal ve Haklar

Diğer kanunlar uyarınca bir sicile tescili zorunlu olan taşınır varlıklar üzerinde TRK kapsamında Sicile tescil edilmek suretiyle rehn tesis edilmez (TRK m

206; ANTALYA Gökhan/ACAR Faruk, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni, İstanbul 2017, s. 138-139.

[48] ERGÜNE, s. 172, 173, 174.

8/3). Öncelikle mevzuatımızda sicilli taşınır rehnine ilişkin özel düzenlemeler yer almaktadır. Marka, patent gibi haklar, motorlu taşıt araçları, sicile kayıtlı gemiler bu kapsamda değerlendirilir. Sicile kayıtlı olmayan gemiler üzerinde ise TRK kapsamında rehin kurulabilecektir (Krş TTK m 1012). Ayrıca araçlar, iş makineleri gibi söz konusu unsurlardan bazılarının rehnedilebileceği TRK m 5/1'de belirtilmiştir.

Taşınır varlıkların sicile tescilinin ihtiyari olduğu durumlarda ise TRK kapsamında sicile tescil edilmek suretiyle rehin tesis edilebilecektir. Bu kapsamda çıkarılan maden cevheri üzerinde de TRK hükümlerine göre rehin tesis edilebilecektir. Bu durumda hammadde rehninde olduğu gibi tasarruf yetkisinin sınırlanıp sınırlanmayacağına açıklık getirilmesi gerekmektedir. Hayvan rehni de bu kapsamda değerlendirilebilir. Hayvan rehni sözleşmesine taraf olacak kişiler sınırlıdır^[49]. Hâlbuki TRK'nin kapsamı söz konusu hükümlere göre daha geniştir. Örneğin TRK'ye göre ticari değeri olan her türlü hayvan rehni konusunu oluşturabilir (UygY. m 11/1/J). Bu durumda çiftlikte veya petshopda bulunan hayvanlar üzerinde rehin kurulabilecektir^[50]. Ayrıca tüm bu hallerde ilgili sicile de bildirim yapılmalıdır (TRK m 5/2).

TMK de sicilli taşınır rehni kanun gereğince sicile kayıtlı tüm taşınır lar üzerinde kurulmasına yönelik genel bir hüküm bulunmaktadır (TMK m 940/2). Söz konusu unsurlar üzerinde zilyetliğin nakline gerek olmaksızın yalnızca sicile kayıtlı rehin kurulabilmektedir. Belirtilen düzenlemenin de TRK m 8/3 kapsamında değerlendirilmesi durumunda rehne büyük bir istisna getirilmiş olacak ve sicile kayıtlı hiçbir taşınır üzerinde TRK kapsamında rehin tesis edilemeyecektir. Kanımızca söz konusu düzenleme de ilgili sicile tescil zorunlu tutulmadığı için TRK m 8/3 kapsamında değerlendirilmemesi gerekmektedir.

4.2.2.1. Lisans ve Ruhsatların Rehnedilmesi

Lisans ve ruhsatların rehnedilmesi ise başka bir sicile kaydının öngörülmesine ve idari izin belgesi niteliğinde olmaması şartına bağlanmıştır.

- Öncelikle idari izin belgesi niteliğinde olan ruhsatlar rehnedilemeyecektir.

Söz konusu düzenleme nedeniyle ticari plakalı bir minibüs hattının rehni de ancak plakayla birlikte mümkün olması gerekir (TRK m 5/1)^[51]. Özel hastane ruhsatlarının işletmeyle birlikte rehnedilmesine mümkündür. Piyasa şartlarına

[49] Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ve kooperatifler ile özel kanunları veya Türk Ticaret Kanunu gereğince tüzel kişiliğe sahip bir itibar müessesesi olarak kurulmuş bulunan sermaye şirketleri, merkezlerinin bulunduğu yerdeki valilikçe izin verilme şartıyla, rehin alacaklısı olabilirler (8/12/2001/Tarih ve 24607 Sayılı RG'de yayımlanan Hayvan Rehni Tüzüğü m 2).

[50] ERTAŞ, s. 1162.

[51] Hattın plakadan ayrı olarak haczedilemeyeceğine yönelik olarak Bkz. Yrg. 12.HD. 17.04.2014/T, 2014/8756/E, 2014/11347/K

göre maddi değerinin oluştuğu ve bu nedenle haczedilebileceği kabul edilen^[52] özel hastane ruhsatlarının bu kapsamda değerlendirilmesi mümkünken kendi mevzuatı gereğince bir onaya tabi olan lisans ve ruhsatların rehnini söz konusu onayın alınması şartına bağlayan TRK m 5/7 düzenlemesi hastane ruhsatının işletmeden bağımsız rehnini de mümkün kılmaktadır^[53]. Bu nedenle özel hastane ruhsatlarının işletmeden ayrı olarak^[54] rehn edilebilmesi gerekir.

- Başka bir sicile kayıtlı ruhsatlar da bu surette rehn edilemeyecektir.

Maden ruhsatı üzerinde rehin tesis edilebilir. Maden işletme ruhsatı üzerinden kurulan maden rehinlerinin düzenleme kapsamına alınmaması ve MK m 42-45'e tabi olması gerekir. Maden işletmesinin makine, nakil vasıtaları ve aletleri ile tesisler gibi varlıkları üzerinde maden için yapılan borcun teminat altına alınması amacıyla MK m 42-45 hükümlerine göre rehin tesis edilebilir. Bu durumda madenler işletmeleri üzerinde kapsamı daha geniş olan TRK hükümleri uyarınca da rehin hakkı tesis edilemeyecektir. Ancak bu durum işletmeye ait münferit unsurlar üzerinde TRK hükümleri uyarınca rehin hakkı tesis edilmesine engel olmamalıdır.

4.2.2.2. Mevcut veya Müstakbel Alacaklar ve Hakların Rehnedilmesi

TRK'e göre geçerli bir rehin hakkı, mevcut veya müstakbel bir borca güvence teşkil etmek üzere kurulur (UygY. m 6)^[55]. Taşınır yanarda maddi varlığı bulunmayan hak ve alacaklar (TRK m 5/3) ve bunların geliri üzerinde (TRK m 5/4) TRK kapsamında rehin hakkı kurulabilir (TRK m 5; TMK m 954 vd). Bu durumda alacaklı hak veya alacağı icra vasıtasıyla paraya çevirerek alacağını elde edebilir^[56]. Düzenlemeye göre rehinli müstakbel taşınır varlık üzerindeki tasarruf yetkisi, bu varlıkların mülkiyete konu edilmesini müteakip kullanılabilir. Ayrıca sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça taşınır varlık üzerindeki rehin hakkı getiri üzerinde doğrudan rehin hakkı vermez (UygY. m 13).

[52] Yrg. 12. HD. 19.02.2015/T 2014/28164/E, 2014/3332/K. Ancak paraya çevirme aşamasında ihaleye katılacak kişilerin gerekli şartları taşınması yani hekim veya ortakları hekimlerden oluşan şirket olması gerekmektedir.

[53] Özel hastane ruhsatının devrinde devralan kişi adına ruhsatname ve faaliyet izin belgesi tanzim edilmesi rehne engel görülmeyecek ve söz konusu iznin alınması şartına tabi tutulacaktır.

[54] Özel hastanelerin işletme olarak devri ve bu surette ruhsatlandırılması Özel Hastaneler Yönetmeliğinde (RG T. 27.03.2002 S. 24708 (ÖHY m 69) düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre taraflar arasında devir, sözleşmesinin bulunması haricinde devralan kişi adına ruhsatname ve faaliyet izin belgesi tanzim edilmesi gerekmektedir ve bu süreç sırasında hastane, devreden sorumluluğundadır.

[55] Bir kişi leasing sözleşmesiyle aldığı malların mülkiyetini sözleşme süresi sonunda elde etmesi mümkündür. Yine hukukumuzda satım sözleşmesinde malların mülkiyeti teslimle geçmektedir. Bu nedenle taksitli satışa konu ancak henüz teslim alınmayan malların rehne

Alacağın veya hakkın rehin hakkının konusunu oluşturabilmesi için

Rehin konusu hak veya alacağın ferden belirlenmesi gerekir^[57].

Rehin konusu hak veya alacak ferden belirlenmelidir. Özellikle daha çok bankacılık işlemlerinde karşılaşılan, belirli bir iş veya konu ile sınırlandırılmaksızın bütün müstakbel alacakların rehin kapsamına dahil eden sözleşmeler geçersizdir(UygY. m 16/2).

Rehin yükü bakımından rehinin kapsamı, TMK'dan bazı farklılıklar arz etmektedir^[58]. Mevcut veya müstakbel taşınır varlıkların getirileri, kendi başına ya da getirisi olduğu taşınır varlık ile birlikte rehin konusu olabilir. Taşınır varlık üzerindeki rehin hakkı, o varlığın bütünleyici parçasını da kapsar. Bütünleyici parçanın ayırt edici özelliklerinin bulunması halinde bunlar ayrıca rehin sözleşmesinde belirtilir. Aksi kararlaştırılmadıkça, rehin sözleşmesi akdedilirken taşınır varlıkta bulunan eklentiler ile sözleşmenin akdedilmesinden sonra ilave edilen eklentiler rehne dahil değildirler (UygY. m 14).

• Rehinin konusu hak veya alacak devredilebilir, paraya çevrilebilir ve bağımsız olmalıdır

Rehin verilen alacak başkasına devredilebilmelidir. İntifa ve sükna gibi devredilemeyen haklar rehnedilemez^[59]. Bunun yanında, rehin verilen mevcut ya da ileride doğacak alacağın belirlenebilir olması gerekir^[60]. Ancak rehinin konusu hak veya alacak şarta tabi olabilir^[61]. Bölünebilir olması durumunda alacağın kısmi olarak rehnedilmesi de mümkündür^[62].

Kanun veya ilişkinin niteliği gereği devredilemeyen ya da paraya çevrilemeyen haklar rehnedilemez. Başka bir alacağa bağlı alacakların ve hakların bağımsız olarak devri söz konusu olamayacağı için rehni de mümkün değildir^[63]. Kiracının

konu olmasında TİRK'deki işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olma unsuru nedeniyle sorunlar ortaya çıkmakta fiili tahsisin aranması müstakbel varlıklar üzerinde ticari işletme rehinin kurulmayacağı sonucunu doğurmaktadır.

[56] ERGÜNE, s. 34.

[57] ÇAKIRCA, s. 24.

[58] TMK kapsamında rehin yükü bakımından alacak rehininin kapsamına; rehin verilen alacak, rehin verilen alacağa bağlı haklar, rehin verilen alacağa bağlı dönemli yan edimler girmektedirler (TMK 959).

[59] ŞİRMEN, s 28;ERGÜNE, s. 36.

[60] ŞENSÖZ, Ebru / ÖZBİLEN, Arif Barış / SAVAŞ, Burcu, "Alacak Rehininin Teminat Altına Alınan Alacak ve Rehin Yükü Bakımından Kapsamı", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y:4 S.:8, 2005/2 s.233-252, s 245; ERGÜNE, s. 37.

[61] CANSEL, Erol, Türk Menkûl Rehni Hukuku, Teslim Şartlı Menkûl Rehni, Sevinç Matbaası, Ankara 1967, s. 21.

[62] ÇAKIRCA, s. 29.

[63] ŞİRMEN, s. 28.

kullanma hakkı (kiracılık hakkı), ticaret unvanı üzerindeki hak, işletmeden ayrı olarak devredilemeyeceği için işletmeden ayrı olarak rehnedilemez. Ayrıca devir yasağı sözleşmeden de kaynaklanabilir. Zira alacak ve hak rehni, aynı hak bahşetmez. Söz konusu hak veya alacak ile eş nitelikte bir hak sağlar^[64]. Alacağın mutlak para alacağı olması gerekmesi de en geç paraya çevrilme anında parayla değerlendirilebilmelidir^[65]. Paraya çevirme yetkisinin olmadığı hallerde rehinden de bahsedilemez. Hacedilmiş alacaklar üzerinde rehin tesis edilebilir. Ancak bu durumda malikin tasarrufu hacizli alacaklı lehine doğan hakkı ihlal ettiği ölçüde hükümsüzdür^[66].

4.2.2. Rehnin Özellikleri

4.2.2.1. Rehin Hakkı Rehin Konusu Varlıklardan Biri veya Birden Fazlası Üzerinde Kurulabilir

Rehin hakkı belirtilen varlıklardan biri veya birden fazlası üzerinde kurulabilecektir (TRK m 5/6). Fakat UygY. ile bu konuda bir işletmenin münferit unsurları üzerinde rehin kurulmasında (TRK m 5/2) olduğu gibi bir sınırlama getirilmiştir. Buna göre anapara rehni tesis edilmesi halinde söz konusu varlıklardan ancak borç miktarının tamamına ek olarak en fazla 1/5'i oranına yetecek miktarı üzerinde rehin kurulabilecektir (UygY. m 11/2).

Birden fazla eşyanın rehne konu olabilmesi için eşyaların aynı kişiye ait olması veya borçtan müteselsilen sorumlu olmaları şart değildir. Birden fazla işletmenin aynı rehnin konusunu oluşturması da bu kapsamda değerlendirilir ve işletmelerin aynı kişiye ait olması veya borçtan dolayı müteselsil sorumlu bulunması gibi bir şart aranmamıştır (krş. TMK m 855). Bu durumda rehin konusu malların tümü alacağın tamamına karşılık teşkil eder. Bu nedenle alacağın tamamı tahsil edilmedikçe borçlu, teminat kapsamındaki varlıklardan biri veya bir kısmı üzerindeki rehnin kaldırılmasını talep edemez (Krş TMK m 944/2).

4.2.3. Sistemin Eleştirisi

TRK ile getirilen sistem çeşitli açılardan eleştiriye açıktır.

4.2.3.1. Belirlilik İlkesi Sağlanamayacak Unsurlara Yer Verilmiştir

Belirlilik ilkesi nedeniyle rehin sözleşmesine konu alacağın ve rehinli eşya veya hakkın belirli olması; yani ferden tayin edilmesi sözleşmenin unsuru olarak

[64] ERGÜNE, s. 68; ERZURUMLUOĞLU, s. 431, İlgili yönetmelikte ise hiçbir ayrıma tabi tutulmaksızın aynı hak olarak belirtilmiştir(UygY. m 8/3).

[65] ÇAKIRCA, s. 24; 29.

[66] ERGÜNE, s. 175

aranmaktadır. Pul koleksiyonu veya hayvan sürüsü gibi eşya birliği teşkil etmediği sürece bir kimsenin malvarlığının tümü veya bir kısmı üzerinde rehin hakkı kurulamaz^[67]. Ticari işletme rehni ise belirli bir faaliyete özgülenmiş malvarlığı bölümü (işletme) üzerinde rehin hakkı vermesi nedeniyle bunun bir istisnasıdır. Bu durumda rehne dair unsurların tam listesinin yer alması belirlilik ilkesine hizmet etmektedir.

TRK ile TİRK'ye göre rehin kapsamına dahi alınmayan hammadde, sarf malzemesi, stoklar, gibi işletmenin döner malvarlığı unsurları üzerinde bağımsız olarak rehin kurulacağı belirtilmiştir. Düzenlemede ilgili unsurlar üzerinde işletme sahibinin tasarruf hakkı sınırlandırılmadığı gibi alacaklının muvafakatine de bağlanmamıştır. Bu durumda teslim şartı olmamasına rağmen söz konusu unsurlar üzerinde işletme sahibinin tasarruf yetkisinin kısıtlanacağına kabulü kanunun amacı ile bağdaşmamaktadır. Rehinli unsurlar üzerinde malikin tasarruf hakkının bulunduğu kabulü ise tahsis amacına uygun kullanılması tüketime bağlı unsurların tükenebileceğinin, işletmenin faaliyetine göre artıp azalabileceğinin kabulü anlamına gelir. Bu durumda söz konusu unsurlar açısından tescilin olumlu etkisinin de kabul edilmemesi gerekir. Aksi rehinin tüketicilere dahi ileri sürülebilmesi anlamı taşıyacaktır. Burada da ilgili unsur yerine geçen değer rehinin kapsamına girdiğinin kabulü bir zorlamadan ibaret olacaktır^[68].

4.2.3.2. Bağımsız Olarak Paraya Çevrilemeyecek Unsurlara Yer Verilmiştir

Rehin verdiği tek aynı hak, vadesinde teminat altına alınan borcun ödenmemesi durumunda rehin konusunun paraya çevrilmesidir^[69]. Yukarıda da belirtildiği üzere kiracılık hakkı ve ticaret unvanının işletmeden bağımsız olarak paraya çevrilmesine olanak yoktur. Aynı şekilde çok yıllık meyve veren ağaçların da taşınmazdan ayrı olarak paraya çevrilmesine imkan bulunmamaktadır.

[67] ERTAŞ, s. 1157.

[68] Rehin hakkı, konusu olan şeyin değerini kısıtlayan bir aynı hak olması sebebiyle özel bir kanun hükmü olmasa bile taşınır rehininin konusu olan eşyanın yok olması halinde bunun yerine geçen değerleri kapsamaması gerekir.

[69] ERTAŞ, s. 1155.

5. TİCARİ İŞLETME REHNİNİN HÜKÜM VE NETİCELERİ

5.1. Rehinde Sıra

TİRK	TRK
Aynı ticari işletme üzerinde birden fazla rehin hakkı tesis edilebilir. Bu alacaklıların hakları rehnin tescili sırasına göre tayin edilir (TİRK m 8).	• Derece belirtilmemişse rehnin tescil sırası esas alınır Aynı işletme veya bağımsız unsurlar üzerinde öncelik hakkı belirtilmeksizin birden fazla rehin hakkı tesis edilebilir. Bu durumda kural olarak alacaklıların rehin hakkı tescil sırasına göre tayin edilir. • Derece belirtilmesi halinde derece sistemi esas alınır. TİRK'den farklı olarak TRK ile derece sistemi kurulmasına da izin verilmiştir (TRK m 11). Rehlin sağladığı güvence, tescilde belirtilen rehin tutarı ve derecesi ile sınırlıdır. Rehni, sırada kendisinden önce gelecek olanın miktarının tescilde belirtilmesi kaydıyla ikinci veya daha sonraki derecede de kurulabilir (TRK m 10/1)^[70]. TMK hükümlerinden farklı olarak maliğe sözleşmeyle boş dereceye otomatik olarak ilerleme hakkı verilebilir (TRK m 10/2). Bu durumda ilk sırada yer alan rehin alacaklısı alacağını tamamen almadan bir sonraki rehin alacaklısına ödeme yapılmaz (TRK m 11/2). Rehni sözleşmesi dışında bir sözleşme ile bu hakkın tanınması hâlinde sözleşmenin geçerliliği, ilgili sicile tescil edilmesine bağlıdır (TRK m 10/2).
Ticari işletme rehni ana para rehni veya üst sınır rehni olarak belirtilebilir (TİRK m 6).	Söz konusu rehni de anapara veya üst sınır rehni şeklinde kurulabilir. Bu sayede cari hesap sözleşmesi gibi henüz doğmamış olmakla birlikte doğması muhtemel borçlara teminat oluşturmak amacıyla da rehin sözleşmesi yapılabilir.
• Yabancı para üzerinden ticari işletme rehni kurulamaz TMKm 851'in yabancı para üzerinden ipotek tesisine izin vermesi karşısında yabancı para üzerinden ticari işletme rehni kurulup kurulamayacağı tartışmalara konu olmuştur^[71]. Ancak alacağın Türk lirası olarak miktarının belirtilmesini ön gören kanunun açık hükmü karşısında yabancı para üzerinden ticari işletme rehni tesis edilemeyeceğinin kabulü gerekir (TİRK m 6).	• Yabancı para üzerinden rehin hakkı kurulabilir. TRK m 4/6/a/4'de ödenecek para cinsi rehni sözleşmesinde yer alması zorunlu hususlar arasında sayılmıştır. Ödenecek para cinsi ifadesi ile yabancı para ile gösterilen alacak yani rehin tutarı ifade edilmek istendiği bu nedenle yabancı para üzerinden taşınmaz rehni kurulabileceği kanısındayız.

[70] Sözleşme ile derece sistemi kararlaştırılması halinde TMK m 871 ila 876 hükümleri kıyasen uygulanır (TRK m 10/1).

[71] REİSOĞLU yabancı para üzerinden ticari işletme rehni tesis edilemeyeceği görüşündedir. REİSOĞLU, Son Yasal Düzenleme, s. 113. Tesis edilebileceği yönündeki görüşler için Bkz. ERTAŞ, s 1169, KENDİGELEN,(ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER), s 254.

Söz konusu unsurların diğer düzenlemelere göre rehnedilmesi durumunda tarih sırasıyla öncelik ilkesi uygulanır.	Diğer sicillere kaydı gereken unsurlar üzerinde ilgili kanunlar uyarınca önceden bir rehin hakkı tesis edilmesi hâlinde TRK çerçevesinde tesis edilerek bildirilen rehin sonraki sırada yer alır (TRK m 5/2). TRK kapsamında rehin kurulması, aynı mal üzerinde tekrar özel mevzuatlara göre rehin kurmaya engel olmamalıdır. Bu durumda tarih sırasıyla öncelik ilkesi uygulanmalıdır.

5.2. İyi Niyetin Korunması

İyi niyetin rolü, rehin konusu mallar üzerinde hak kazanılmasında iyi niyetin rolü, rehin hakkının kazanılmasında iyi niyetinin rolü ve rehne dahil unsurlar üzerinde tasarruf işlemlerinde iyi niyetin rolü olmak üzere üç ayrı başlıklar altında incelenmelidir.

TİRK kapsamında	TRK kapsamında
• Rehin hakkının kazanılmasında iyi niyetin korunması Ticari işletmeye dâhil unsurlardan bir kısmı üzerinde işletme sahibinin tasarruf hakkı bulunmasa bile Ticaret veya Esnaf ve Sanatkâr Sicilindeki kayda dayanarak iyi niyetle rehin hakkı elde edenlerin söz konusu kazanımları zilyet olmamalarına rağmen TMK 939/2'de olduğu gibi korunur (TİRK m 5). Söz konusu özel düzenlemenin getirilmesinin nedeni rehin hakkı sahibinin işletme tesisatına zilyet olmamasıdır^[72].	• Rehin hakkının kazanılmasında iyi niyetin korunması TRK'de TİRK m 5 den farklı olarak rehne konu mallar üzerinde rehin hakkı sahibinin tasarruf yetkisi bulunmasa dahi iyi niyetinin korunacağına ilişkin özel bir hüküm sevk edilmemiştir. Bunun için rehin hakkı sahibinin taşınır işletme tesisatına zilyet olması da bir unsur olarak aranmayacaktır. Buna karşılık finansal kiralama sözleşmesine konu noter tarafından tutulan özel sicile kayıtlı taşınır lar üzerinde üçüncü kişilerin kazandığı aynı haklar kiralayana karşı ileri sürülemez (FKK m 8).
• Ticari işletmenin devrinde TİRK m 9'a göre rehinli alacaklı devralan herkese kaşı hakkını ileri sürebilir. Bu nedenle iyi niyet iddiası her ne kadar bazı şartlarla işletmenin münferit unsurlarını devralana karşı ileri sürülebilse de rehne konu ticari işletmenin bir bütün olarak devralınması durumunda dikkate alınmaz.	• Ticari işletmenin devrinde İşletmenin devri de rehne dahil münferit unsurların devri gibi değerlendirilir. Bu nedenle rehin hakkı, rehin sözleşmesinin Rehinli Taşınır Siciline tescil edilmesiyle üçüncü kişilere karşı hüküm ifade eder (TRK m 9/1).

[72] REİSOĞLU, Son Yasal Düzenleme, s. 112.

• Münferit unsurlar üzerinde iyi niyetle mülkiyet veya aynı hak iktisabı Rehinden haberdar olmaksızın ticari işletmenin sicil bölgesi dışındaki belirli unsurları üzerinde mülkiyet veya diğer aynı bir hakkı kazanan iyi niyetli üçüncü kişilerin hakları korunur. Bu durumda söz konusu kazanım dolayısıyla işletme sahibinin bir talep hakkının doğması durumunda rehin hakkı bu talep hakkı üzerinde devam eder. Ticari işletmenin rehn edilen unsurlarının tamamı veya bir kısmı için tazminat veya sigorta bedeli ödenmesinin söz konusu olması durumunda, alacaklı, tazminat veya bedel üzerinde rehin hakkına sahip olur (TİRK m 9). Düzenlemenin aksinden rehin çevresi içinde mülkiyet veya diğer bir aynı hak elde edenlerin bu kazanımlarının korunmayacağı yani rehin alana karşı söz konusu hakların ileri sürülemeyeceği anlaşılmaktadır^[73]. Diğer sicillere bildirme veya sicilin aleni olması iyi niyet iddiasını bertaraf etmez^[74].	• Rehne dahil unsurlar üzerinde iyi niyetle mülkiyet veya aynı bir hak tesis edilmesi TRK'de rehin hakkının, rehin sözleşmesinin rehinli taşınır siciline tescille üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edeceği (TRK m 9/1) düzenlenerek sicil olumlu etkisine yer verilmiştir^[75]. Bu durumda taşınır rehin yükü ile devalan kişi de borcun ödenmemesi durumunda rehinli varlığı devretmekle yükümlü olacak ve yapmazsa adli para cezasına maruz kalacaktır (TRK m 16/1) Söz konusu düzenleme çeşitli açılardan eleştiriye açıktır. • Öncelikle üçüncü kişilerin sicil kayıtlarını incelemekle yükümlü tutmak ağır bir yaptırımdır Üçüncü kişilerin sicil kayıtlarını inceleme yükümlülükleri bulunmamalıdır. Zira söz konusu unsurları devralan kişilerin her zaman tacir olması zorunlu değildir. Ayrıca rehn edilebilecek unsurların tümü sicile kayıtlı olması gereken mal ve haklardan oluşmamaktadır. Örneğin TRK ile stoklar da rehin edilebilir. Bu durumda evi için mobilya alan tacir olmayan kişi, sicile bakmakla yükümlü kılınacak ve rehin iddiasıyla karşılaşabilecektir^[76].

- [73] REİSOĞLU, Son Yasal Düzenleme, s. 115. GÖKTÜRK'e göre ticaret siciline tescil edilen hususların ilan edilmesi gerektiği; ilan edilen hususların ise üçüncü kişiler tarafından bilindiği faraziyesi karşısında TİRK'in sicil bölgesini esas alan üçüncü şahısların iyi niyetini korumaya yönelik düzenlemelerinin uygulama kabiliyetinin ortadan kalktığı görüşündedir.
- [74] REİSOĞLU, Son Yasal Düzenleme, s. 113, 114. TİRK m 9/2'ü karşı anlamından, işletme konusu taşınır malların sicil bölgesi içinde bulunmamaları halinde aynı hak iktisabında iyiniyetin korunamayacağı anlamı çıkmaktadır. 19. HD. E. 2001/4132 K. 2001/6811 T. 25.10.2001, (kazanci.com.tr, 28.12.2016).
- [75] Yani üçüncü kişilerin kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddiaları dinlenmez. Tescil kurucu etkiye sahiptir ve tescil yoksa ortada geçerli bir rehin de bulunmaz. Bu nedenle sicil olumsuz etkisinden bahsedilemez.
- [76] Rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin veya zilyetliğinin devri, aksi kararlaştırılmadıkça, borçlunun sorumluluğunda ve güvencede bir değişiklik meydana getirmez (UygY. m 28).

	• Ayrıca Rehnin kim tarafından verildiği önem taşımaz. Üçüncü kişiler de mal ve haklarını rehin verebileceğine göre işletme unsurları üçüncü kişinin borcu için de rehn edilebilir. Bu durumda söz konusu unsurları satın alan üçüncü kişilerin de rehin iddiasıyla karşılaşması olasıdır. • Taşınır mallar üzerinde devirler ancak istisnai durumlarda tescile tabidir Rehin veren, rehinli taşınır varlığın devrini sicile tescil ettirmekle yükümlüdür (TRK m 12/6). Söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesinin yaptırımını ise adli ve idari para cezası uygulanmasıdır (TRK m 16/1/c). Taşınırın devri ise ancak istisnai durumlarda tescile tabidir. Söz konusu düzenleme devri tescile tabi unsurlar açısından bir oranda kabul edilebilir olsa dahi^[77] TRK kapsamında rehn edilebileceği belirtilen unsurların büyük çoğunluğunun devri tescile tabi değildir. Söz konusu nedenlerle rehn edilen mallar üzerinde sicili kontrol yükümlülüğü bulunmayan kimseler açısından rehnin olumlu etkisinin kabulünün yerinde olmadığı, rehin hakkı sahibinin gereğinden fazla korunduğu kanısındayız^[78].
	• Rehinli taşınırın üçüncü kişiye devri durumunda yeni malikin borcu yüklenebileceği düzenlenmiş ve bu durumda eski malikin sorumluluğu sınırlandırılmıştır. Mülkiyetin devredilmesi halinde yeni malik borcu yüklediği takdirde rehin alacaklısı, kendisine başvurma hakkını saklı tuttuğunu bir yıl içinde yazılı olarak önceki borçluya bildirmezse, borçlu borcundan kurtulur.(UygY. m 28). • Diğer kanunlar uyarınca tesis edilen rehinlerin üçüncü kişiye etkisine ilişkin hüküm eleştiriye açıktır. TRK m 9/2 hükmü, diğer kanunlar uyarınca bir sicile tescili zorunlu olan taşınır rehinlerinin üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeye devam edeceği yönünde bir düzenleme içermektedir. Ancak hukukumuzda hayvan rehninde veya maden rehninde olduğu gibi özel kanunlar uyarınca yapılan taşınır rehinlerinde sicillerin olumlu etkisinin bulunmamaktadır. Bu durumda ilgili siciller ancak gerekli özenin gösterilmemesi veya müsbet vukuf halinde üçüncü kişilere karşı hüküm ifade eder^[79].

[77] Devri tescile tabi unsurlar açısından sicildeki kayıtların incelenmemesi kendisinden beklenen ihtimamın gösterilmediği anlamı taşıyabilir.

[78] İster münferit unsurlar, ister işletmenin tümü üzerinde rehin hakkı kurulsun ilgili kişilerin sicili takip etme gibi bir yükümlülüğü bulunmamaktadır. İlgili unsurların özel sicillere kaydı gerekse dahi ilgili kişilere söz konusu yükümlülük yüklenemeyecektir. Bu nedenle söz konusu durumda TMK m 988'nin uygulanma alanı bulunması gerektiği kanısındayız.

[79] Bu nedenle söz konusu hükmün, diğer sicillerin olumlu etkisinin kabul edildiği şekilde yorumlanmaması gerekir.

*Yeni Bir Kurum Olarak Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni'nin
Ticari İşletme Rehni ile Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi*

• Sicile güven korunmuştur. Sicildeki kayda güvenerek işlem yapan iyi niyetli üçüncü kişilerin kazanımlarının korunmasına sicile güven denir. Mevzuatımızda sicildeki kayda güvenerek iyi niyetle hak kazanan üçüncü kişilerin iyi niyetlerinin korunacağına ilişkin genel bir hüküm yer almamaktadır^[80]. Ancak ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Sicilindeki kayda isnat ederek rehin hakkı iktisap edenin bu iktisabı muteberdir (TİRK m 5/4).	• Sicile güven korunmamıştır TRK'de siciline güven, TİRK'den farklı olarak özel bir hükümle korunmamıştır.

5.3. Rehin Hakkının Sağladığı Hak ve Borçlar

5.3.1. Rehin Hakkı Sahibinin Hak ve Borçları

TİRK	TRK
Rehin Hakkı Sahibinin Hakları	Rehin Hakkı Sahibinin Hakları
• Merhunun paraya çevrilmesini talep hakkı ^[81] .	• Malların mülkiyetinin veya rehni paraya çevrilmesini talep hakkı

[80] Ancak belirli siciller açısından sicile güven ilkesi düzenlenmektedir. Tapu sicili için bkz TMK m 1023.

[81] “Ancak satılacak unsurları ve satışın şümulünü, alacaklının ve ticari işletme sahibinin muhik menfaatlerini nazarı itibaren alarak icra memuru tayin eder. Her halükarda rehinle temin edilen alacağın bakiyesinin karşılanması meşruttur” (TİRK m 15).

[82] “Şu kadar ki, rehinden haberdar olmaksızın ticari işletmenin sicil bölgesi dışındaki münferit unsurları üzerinde mülkiyet veya diğer aynı bir hakkı iktisap eden hüsnüniyet sahibi üçüncü şahsın hakları mahfuzdur. Ticari işletme sahibinin bu iktisap dolayısıyla bir talep hakkı varsa bu talep hakkı üzerinde alacaklının rehin hakkı devam eder. Ticari işletmenin bu kanuna göre rehnedilen unsurlarının tamamı veya bir kısmı için tazminat veya sigorta bedeli ödenmesi icap ettiği takdirde, tazminat veya bedel üzerinde de alacaklı rehin hakkına sahip olur. İkinci ve üçüncü fıkrada yazılı hallerde, üçüncü şahıs kendisine yapılan ihbara rağmen işletme sahibine tediyede bulunursa alacaklının bundan doğan zararını tazmin ile yükümlü olur. Ticari işletme sahibinin, alacaklının muvafakatini almak şartıyla işletmenin münferit bir unsurunun devri veya üzerinde bir aynı hak tesisi dolayısıyla alacaklı olduğu meblağ veya kendisine verilecek tazminat yahut sigorta bedeli ile, işletmeden çıkan unsur yerine yenisini alma veya eski durumu iade etme hakkı saklıdır” (TİRK m 9).

Alacaklının bu kanundan doğan rehin hakkı, ticari işletmeyi devralan herkese karşı ileri sürülebilir (TİRK m 9)^[82]. • Teminatı tehlikeye düşürecek faaliyetlerin men'ini talep hakkı bulunmaktadır (TİRK m 13).	Alacaklı, malların mülkiyetinin kendine veya varlık yönetim şirketlerine devrini talep edebilir. Bu kapsamda zilyetliğin devrine konu olmayan varlıklarda kiralama ve lisans hakkını kullanabilir veya genel hükümlere göre merhunun paraya çevrilmesini talep edebilir (TRK m 14).
	• Hakimın müdahalesini isteme ve gerekli önlemleri alma hakkı Zilyed, rehinli taşınırın değerini düşüren davranışlarda bulunursa; alacaklı, hâkimden bu gibi davranışları yasaklamasını isteyebilir. Alacaklıya, gerekli önlemleri almak üzere hâkim tarafından yetki verilebileceği gibi; gecikmesinde tehlike bulunan hâllerde alacaklı, böyle bir yetki verilmeden de gerekli önlemleri kendiliğinden alabilir (TRK m 14/2). • Zararın tazminini talep hakkı Hakları zarar görenler, önlem için yapmış olduğu giderlerin tazminini zarara sebep olanlardan isteyebilir (TRK m 14/3). • Denetleme hakkı Rehin alacaklısı, rehin veren ya da üçüncü bir kişinin zilyetliğinde bulunan rehne konu taşınır varlığı denetleme hakkına sahiptir (TRK m 14/4). Yönetmelik ile ayrıca rehinli malın değerini düşüren davranışları yasaklama, başka güvence verilmesini talep, güvence verilmesi veya ödeme yapılmasını talep hakkı düzenlenmiştir (UygY. m 27).^[83]

[83] “Rehinli taşınır varlığın zilyedi, rehinli taşınır varlığın değerini düşüren davranışlarda bulunursa; ilgililer, rehinli taşınır varlığın bulunduğu yer mahkemesinden bu gibi davranışları yasaklamasını isteyebilir. İlgililere, gerekli önlemleri almak üzere hâkim tarafından yetki verilebileceği gibi; gecikmesinde tehlike bulunan hâllerde ilgililer, böyle bir yetki verilmeden de gerekli önlemleri kendiliğinden alabilir. İlgililer, önlem için yapmış olduğu giderleri malikten isteyebilir ve bu giderlerine has olmak üzere taşınır varlık üzerinde, tescile gerek olmaksızın ve tescil edilmiş olan diğer yüklerden önce gelen bir rehin hakkına sahip olur. Rehlinli taşınır varlığın değerinde düşme meydana gelmişse rehin alacaklısı, alacağı için başka güvence göstermesini veya rehinli taşınır varlığın eski hâle getirilmesini borçludan isteyebilir. Rehin alacaklısı, rehinli taşınır varlığın değerinin düşmesi tehlikesinin mevcut olması hâlinde de güvence isteyebilir. Yeterli güvence hâkim tarafından belirlenen süre içinde verilmediği takdirde rehin alacaklısı, güvence eksikliğini karşılayacak miktardaki alacak kısmının ödenmesini isteyebilir. Değer düşmesi zilyedin kusuru olmadan meydana gelmişse rehin alacaklısı, ancak zilyedin zarardan ötürü aldığı tazminat miktarını aşmayacak ölçüde borçludan güvence vermesini veya kısmi ödeme yapmasını isteyebilir. Bununla birlikte rehin alacaklısı, değer düşmesinin önlenmesi veya giderilmesi için gerekli önlemleri kendiliğinden alabilir. Rehin alacaklısı, bu amaçla yaptığı harcama tutarı kadar rehinli taşınır varlık üzerinde tescile gerek olmaksızın ve tescil edilmiş olan diğer yüklerden önce gelen bir rehin hakkına sahip olur. Malik, bu masraflardan kişisel olarak sorumlu değildir” (UygY. m 27).

5.3.2. İşletme Sahibinin Hak ve Borçları

TİRK	TRK
İşletme Sahibinin Hak ve Yetkileri	Zilyedin Hak ve yetkileri
İşletme sahibi, işletmenin normal faaliyette bulunması için gerekli her türlü işlemi yapma hakkına sahiptir (TİRK m 10/1). Bu kapsamda işletme unsurlarını değiştirebilir veya işletmeye yeni unsurlar girebilir (TİRK m 10/4) ^[84] . Ancak bunun için alacaklının muvafakati gerekir aksi takdirde işletme sahibinin cezai ^[85] sorumluluğuna gidilir. ^[86]	Taraflar hak ve yükümlülüklerini sözleşme ile belirleyebilirler (TRK m 12/1). Ancak her halükarda rehin verenin rehin konusu varlığı TRK hükümlerine aykırı olmamak şartıyla kullanma hakkının bulunduğu kabul edilmelidir. Kullanma hakkına ilişkin kanunda yer alan tek sınır ise rehinli malın değerinin korunmasıdır (TRK m 12/2, 5) ^[88] . Bu nedenle kullanılması tüketime bağlı unsurların kullanılması kanun amacına uygun olsa da söz konusu düzenleme ve rehin kurumu ile bağdaşmamaktadır.
• <i>Takip sırasında idare ve işletme</i> Ticari işletme rehni kapsamındaki taşınır hakkında ancak satışa karar verildikten sonra muhafaza tedbirleri alınabilir ^[87] .	• <i>Takip sırasında işletme</i> Kanunda bir düzenleme yer almamakla birlikte TRK'e göre asıl olan söz konusu unsurların paraya çevrilmesinden önce münferit unsurların veya işletmenin mülkiyetinin devridir. Söz konusu işletmelerin takip sırasında, satışa karar verilinceye kadar işletilmesine olanak veren bir düzenleme TRK'de yer almamaktadır.
Bu nedenle söz konusu işletmeler takip sırasında da satışa karar verilinceye kadar işletilmeye devam edecektir. Ancak bu durumda da icra memuru satışına karar verilen ticari işletmenin veya münferit unsurlarının muhafazası, idaresi ve işletilmesi için gerekli bütün tedbirleri alır (TİRK m 16).	

[84] İşletme rehnine dahil münferit unsurların alacaklının muvafakati ile başkalarıyla değiştirilmesi hallerinde meydana gelen değişikliklerin, taraflarca dördüncü madde hükümlerine göre düzenlenmiş olan listeye noter marifetiyle işlettilmesi şarttır. İşletmeye ithal edilen yeni unsurların rehni kapsamına dahil olması için ise söz konusu unsurların listeye alınması ve ayrıca Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Siciline tescili lazımdır (TİRK m 10/3,4).

[85] Söz konusu cezai sorumluluğun Anayasanın 38/8 maddesine aykırılığı nedeniyle iptali talep edilmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi tarafından "söz konusu cezanın borçlu ve alacaklı arasında önceden doğan yükümlülüğün yerine getirilmemesinden dolayı öngörülen ceza olmayıp, kanunla belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden kaynaklandığı" gerekçesiyle reddedilmiştir. E.2002/30 K.2007/24 T.15.03.2007. (www.kazanci.com.tr, 22.12.2016). Aynı hususun TRK kapsamında öngörülen cezai müeyyideler açısından da geçerli olduğu ise aşikârdır.

[86] "Ticari işletme sahibi işletmesini veya rehne dahil münferit unsurları alacaklının muvafakati olmaksızın başkalarıyla değiştirir veya temlik, aynı bir hakla takyit veya alacaklıyı ızar kastıyla tahrip veya imha ederse bu yüzden alacağını tamamen veya kısmen tahsil edemeyen alacaklının şikayeti üzerine uğranılan zararın miktarı nazara alınmak suretiyle bir yıldan beş yıla kadar hapis ve yüz günden aşağı olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. Uğranılan zarar fahiş olduğu takdirde yukarıda yazılı cezaların azamisine hükümlenir. Ayrıca talep üzerine hakim ticari işletme sahibini, kusurunun ağırlığını gözönünde tutarak rehni temin edilen alacak miktarına kadar munzam bir tazminata da mahkûm eder" (TİRK m 12).

İşletme sahibinin borçları	Zilyedin Borçları
• Rehinle teminat altına alınan borcu ifa etmek. • Alacaklının muvafakatini almak. Ticari işletme sahibi, rehne dahil münferit unsurları değiştirmek (TİRK m 10/3,4; 12), "ticari işletmeyi veya rehne dahil münferit unsurları devretmek, bir aynı hakla takyid etmek, başka bir mahalle nakletmek veya başkaları ile değiştirmek için alacaklının muvafakatini almak zorundadır" (TİRK m 10/2). • Rehin değerini muhafaza etmek Ticari işletme sahibi işletmenin merhun değerini muhafaza için gerekli ihtimamı göstermediği veya kanunen öngörülen hallerde alacaklının muvafakatini almadığı ve bu yüzden alacaklının zararına ticari işletmenin merhun değeri düştüğü takdirde hakim tarafından kendisine verilecek mühlet içinde ek teminat vermez veya evvelki hali iade etmez ise, talep üzerine alacaklıya teminat noksanına tekabül edecek bir miktarın ödenmesine hükmolunur (TİRK m 11).	• Rehinle teminat altına alınan borcu ifa etmek • Kanun hükümlerine uygun kullanma, • Borcunu ödememesi durumunda mülkiyetini devretme, rehinli varlığın ve alacağın devrini sicile tescil ettirme (TRK m 16) • Rehin değerini muhafaza etmek. "Zilyed, rehinli taşınırın değerini koruyacak gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür" (TRK m12/2) • Zararı tazmin "Rehin veren, rehin konusu taşınır varlıkların değerini rehin alacaklısı aleyhine azaltan tasarruflarından doğan zararları tazmin etmekle yükümlüdür" (TRK m 12/5) . • Sicile bildirim yükümlülüğü Rehin veren, rehinli taşınır varlığın devri ile alacağın devrini Sicile tescil ettirmekle yükümlüdür (TRK m 12/6) • Değer tespitinin yapılmasını talep hakkı^[89]

[87] "Ticari işletme rehni kapsamındaki taşınırlar ise icra dairesince satılmalarına karar verilmesinden sonra muhafaza altına alınabilir. Bu mallar paraya çevrilmediği takdirde geri verilir" (İİK m 88/4).

[88] TRK ile rehin verenin rehinli varlığı kanun hilafına kullanması (TRK m 16/1/a) cezayı gerektirici fiil olarak düzenlenmiştir.

[89] "Taraflar, rehin hakkının kurulması öncesinde rehne konu taşınırın değerinin tespiti amacıyla değer tespiti yaptırabilirler. Rehinli taşınır varlığın birleşmesi veya karışması durumunda ya da temerrüt sonrası hakların kullanımında, alacaklının başvurusu üzerine

5.3.3. Paraya Çevirme Hakkı

• Rehinin alacaklıya verdiği tek aynı hak rehin konusunun paraya çevirtilmesidir. Borçlu borcunu vadesinde ödememezse, alacaklı rehinli işletmenin veya münferit unsurlarının satış bedelinden alacağını elde eder. İşletme rehinine dahil her unsur borcun tamamına karşılık teşkil eder (TİRK m 14). Borçlu borcunu ödemediği takdirde, ticari işletmenin veya belirli bir unsurunun mülkiyetinin alacaklıya geçeceğine dair sözleşmeler geçersizdir (TİRK m 14). Bu kapsamda işletmenin cebri icra yolu dışında paraya çevrilmesini öngören sözleşme hükümleri de yasağın kapsamına girecektir^[90].	• Paraya çevirme dışında bazı haklar sağlanmıştır. • Malların mülkiyetinin devrini talep edebilir. • Alacaklı, Lex commissoria^[91] yasağına (TMK m 873) aykırı olarak malların mülkiyetinin devrini talep edebilmektedir. Düzenleme ile temellük yasağı söz konusu olmayacaktır. Bu durumda merhunun alacaklı tarafından yapılacak ihtiyari özel artırma ile paraya çevrileceğinin kararlaştırılmasında olduğu gibi taraflar arasında yapılan cebri icra yolu dışındaki paraya çevirme yöntemlerine ilişkin anlaşmalar da geçerli sayılmalıdır. Rehinli taşınırın, belirlenen değerinin, “birinci derece alacaklının toplam alacağından fazla olması durumunda, aradaki fark miktarından, diğer derecelerdeki alacaklılara karşı, birinci derece alacaklı ile rehin veren müteselsilen sorumludur” (TRK m 14/1/a). • Alacağını varlık yönetim şirketlerine devredebilir. Bu halde, varlık yönetim şirketleri, alacaklının rehin sırasına sahip olur. Burada cebri icra yolu dışında bir paraya çevirme yöntemi öngörülmektedir. • Zilyetliğin devrine konu olmayan varlıklarda kiralama ve lisans hakkını kullanabilir. • Alacağın söz konusu yollardan biri ile tahsil edilememesi durumunda genel hükümler uygulanır. Alacaklı bu durumda rehni paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabileceği gibi açık kalması durumunda genel haciz yoluyla takip yapabilir.

rehin verenin yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesince taşınırın değeri ekspertiz hizmeti sunan gerçek veya tüzel kişilere üç gün içerisinde tespit ettirilir. Bu değer tespitine itiraz edilmesi hâlinde, mahkemece üç gün içerisinde yeni bir değer tespiti yaptırılır. İtiraz üzerine ekspertiz hizmeti sunan gerçek veya tüzel kişiler üç gün içerisinde değer tespiti yapar. İtiraz üzerine yapılan değer tespiti kesindir. Bu tespitin yapıldığı tarihten itibaren iki yıl geçmedikçe yeniden değer tespiti istenemez. Değer tespitine ilişkin rapor rehin verene ve rehin alacaklılarına tebliğ edilir” (TRK m 13).

[90] KENDİGELEN, (ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER), s. 253.

[91] Söz konusu yasak rehin vereni gabinden korumak amacıyla rehni kuruluş aşamasına ilişkin olarak kabul edilmektedir. Alacağın muaccel olmasından sonra mülkiyetin nakline ilişkin sözleşmeler geçerli sayılacağı gibi ihtiyari veya özel açık artırma ile paraya çevrilmesinde olduğu gibi işletmenin cebri icra yolu dışında paraya çevrilmesine ilişkin sözleşmelerin

• İhtiyati haciz talep edilebilir İhtiyati haciz alacaklının nihai tatminine yönelik olmayıp bu tatmini mümkün kılmayı amaçlar^[92]. Bu nedenle hukukumuzda bir yargılamada dava konusuna ilişkin geçici hukuki himaye tedbirini ihtiyati tedbir oluşturur.	• İhtiyati tedbir talep edilebilir Gerek rehinin bir aynı hak sağlanması gerek alacaklının malların mülkiyeti talep edebilmesi nedeniyle alınacak geçici himaye tedbirinin dava konusuna yönelik olduğu söylenebilir. Rehinele temin edilmiş bir alacak için ihtiyati haciz İİK hükümlerine göre sağlanamaz. TRK'de de özel bir düzenleme yer almadığı için teslimsiz rehin söz konusu olmasına rağmen ilgili mallar hakkında alınacak geçici himaye tedbirinin ihtiyati tedbir oluşturacaktır.
Ticari işletme rehinde de rehin hakkı sahibinin ilgili mallar üzerinde bir aynı hakkı vardır. Bu nedenle rehin konusu mallar uyumsuzluğun konusudur. Ancak rehinde teslim şartı aranmadığı için paraya çevirme aşamasında ilgili malların güvenceye alınması gerekecektir. Burada hukuki himaye tedbiri kanunla ihtiyati haciz olarak belirlenmiştir^[93]. İhtiyati haciz tamamlama merasimi rehinele paraya çevrilmesi yoluyla olur.	
İşletmenin sicilden terkinin "Ticari işletmenin kaydının Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Sicilinden terkin edilmesi halinde alacağın tamamı muaccel olur. Terkinin alacaklıya tebliğinden itibaren iki ay zarfında alacaklının işletme rehininin paraya çevrilmesi yoluyla yapmaması durumunda rehin hakkı düşer. Tahsil edilemeyen alacağın takibi genel hükümlere tabidir" (TİRK m 18). "Ticari işletmenin veya münferit unsurlarının paraya çevrilmesinde İcra ve İflas Kanununun taşınır rehininin paraya çevrilmesi hakkındaki hükümleri uygulanır" (TİRK m 17).	İşletmenin sicilden terkinin Kanunun amacı belirli mallar üzerinde teslimsiz rehinele sağlanmasıdır ve ticari işletmenin rehinele de bu kapsamda izin veren kanunda özel bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak bu durumda rehinele ilgili haklının rehine dahil unsurlar üzerinde devam edeceğinin kabulü gerekir.

de yasak kapsamına girmeyeceği kabul edilmektedir. Bkz. KENDİGELEN,(ÜLGEN/ HELVACI/KAYA/NOMER), s. 205.

[92] İhtiyati haciz, hukukumuzda para ve teminat alacakları için başvurulabilecek geçici hukuki himaye tedbirini oluşturur.

[93] Rehinde ise teslim şartı nedeniyle alacağın paraya çevrilmesi süreci içinde haciz aşamasına yer verilmiştir. Rehin konusu mal ve haklar takipten önce teslim edilerek yeterli güvence sağlanmıştır.

5.3.4.Rehinli Alacaklıya Diğer Yasaların Rehne Tanıdığı Bütün Hakları Sağlaması

Teslimsiz rehinler, alacaklısına diğer yasaların rehne tanıdığı tüm hakları sağlar. İlgili çalışmada söz konusu husus TİRK açısından uygulama ışığında incelenecek TRK açısından farklılık arz eden hususlara değinilecektir.

Rehin, her iki kanun açısından da satılan mal üzerinde öncelik hakkı, istihkak^[94], menfi tespit ve istirdat davaları açma hakkı verir. Rehni paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı veya ilamsız takip yapılabilir. İflas kararı verilmesi de rehni paraya çevrilmesine engel değildir. Bu halde öncelikle rehni alacağın karşılanması arta kalan kısım varsa iflas masasına ödenmesi gerekecektir^[95]. Ancak TRK kapsamında yapılan rehni açısından alacaklı mülkiyet iddiasında bulunabilecektir. Rehni değeri alaktan fazla ise aradaki farkın iflas masasına ödenmesi gerekir. Bu durumda mülkiyeti elde eden alacaklının sorumlu tutulması gerekirken rehni verenin de birlikte sorumlu tutulması eleştiriye açıktır.

TİRK açısından tarafların önce rehne başvurma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu yola başvurmadan ilamlı veya imlasız haciz veya iflas yollarına başvurulamaz (İİK m 45). TRK açısından rehni paraya çevrilmesinin talep edilmesi durumunda da aynı yükümlülük söz konusu olacaktır. Bu kapsamda alacaklıya işletmenin mülkiyetinin ve alacağın varlık yönetim şirketlerine devrini talep hakkı verilmiştir (TRK m 14). Bu halde de alacaklının öncelikle rehne başvurma zorunluluğunun bulunduğu; artan kısım için haciz veya iflas yoluna başvurabileceğinin kabulü gerekir. Alacağın varlık yönetim şirketine devri durumunda varlık yönetim şirketinin alacaklının halefi olacağı için söz konusu haklar varlık yönetim şirketince kullanılacaktır. Malların mülkiyetinin talep edilmesi ise ilamlı icraya yalnızca para ve teminat alacakları için gidilebileceği kuralının yeni bir istisnasını teşkil etmektedir^[96].

Taşınırın mülkiyetinin devri icra marifetiyle gerçekleşecektir ve söz konusu takip yönetmelikle yedi günlük süreye bağlanmıştır (UygY. m 29,30)^[97].

[94] 15. HD E. 1995/3110 K. 1995/3688 T. 19.6.1995, (kazanci.com.tr, 28.12.2016).

[95] İflas kararı rehni bulunan malların icra yolu ile takibine ve satışına engel teşkil etmez . Satış sonrası elde edilen gelirden rehni tutarı öncelikle ödenip artan kalır ise, kalan kısım masaya verilir. 19. HUKUK DAİRESİ E. 2003/5837 K. 2003/8884 T. 26.9.2003, (kazanci.com.tr, 28.12.2016).

[96] İlgili yönetmelikte Rehni sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmış olması halinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 24 üncü maddesi kıyasen uygulanacağı hükmü içermektedir. Ancak burada mülkiyetin devri ilamla gerçekleşmesi durumunda İİK m 24'ün doğrudan uygulama alanı bulacağı açıktır.

[97] Söz konusu hüküm her yönüyle eleştiriye açıktır. Zira mülkiyetin devri konusunda yani maddi hukuktan doğan bir talep konusunda icra müdürüne yetki verilmiştir. Oysa icra organlarının yetkileri maddi hukuk tan kaynaklanan taleplerin devlet kuvveti yardımıyla yerine getirilmesidir. PEKCANİTEZ Hakan/ATALAY Oğuz/ ÖZEKES Muhammet, İcra İflas Hukuku Temel Bilgiler, Yetkin, 10. Bası, Ankara 2014, Ayrıca TRK'de ilgili talebin yedi günlük süreye dayanmasına ilişkin bir dayanak da bulunmamaktadır.

6. ZAMANAŞIMI

Kanunda hüküm bulunmayan hallerde taşınmaz rehnine dair kurallar uygulama alanı bulacağı için (TİRK m 20) TRK kapsamında ticari işletme rehini ile teminat altına alınmış alacaklar açısından zamanaşımı işlemez (TMK m 864)^[98]. TRK kapsamındaki rehinlerde, rehin, temin ettiği alacağın zamanaşımına uğramasına engel olmaz. Ancak alacaklı rehin hakkına dayanarak rehin konusundan alacağını elde etme hakkını muhafaza eder (BK.138).

7. DEVLETİN SORUMLULUĞU

7.1. TİRK Kapsamında Devletin Sorumluluğu

“Rehin hakkı ticari işletme sahibinin ya da kredi müessesesinin veya alacaklının yazılı talebi üzerine ticari işletmenin kayıtlı bulunduğu Ticaret veya Esnaf ve Sanatkar Siciline tescil ile doğar” (TİRK m 5/2). Her iki sicilin tutulmasından devletin sorumluluğu bulunmaktadır. Zira Ticaret siciline ilişkin TTK hükümleri esnaf ve sanatkarlar siciline de uygulama alanı bulacaktır^[99]. İlgili sicillerin tutulmasından doğan bütün zararlardan devlet ve ilgili oda müteselsilen sorumludur (TTK m 25/2)^[100].

“Ticaret sicili müdürü ve yardımcıları ile diğer personeli, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı kamu görevlisi olarak cezalandırılır ve bunlara karşı işlenmiş suçlar kamu görevlisine karşı işlenmiş sayılır” (TTK m 25/2; TSY m 11)^[101].

7.2. TRK Kapsamında Devletin Sorumluluğu

TRK’de özel bir sicil tutulacağı belirtilmiştir^[102]. TRK’de bakanlığın ilgili sicili denetim yetkisi bulunduğu düzenlenmekle (TRK m 8/2) sicilin bir oda veya meslek kuruluşu tarafından mı tutulacağı, devlet kurumları eliyle mi tutulacağı

[98] KENDİGELEN,(ÜLGEN/HELVACI/KAYA/NOMER), s. 254. Aksi görüş için bkz ERTAŞ, s. 1173.

[99] Esnaf ve Sanatkar Siciline işlemleri; 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun (ESMKK) 67–70. maddelerinde düzenlenmiştir. Türk Ticaret Kanununun, ticaret siciline ilişkin 24 ila 38. maddelerinin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri Esnaf ve Sanatkar Sicil Müdürlüğü hakkında da uygulama alanı bulur (ESMKK m. 67/5). Esnaf ve Sanatkar Sicili Yönetmeliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Gazetesi Yönetmeliği esnaf ve sanatkar sicilinin tutulmasına ilişkin diğer mevzuatı oluşturmaktadır.

[100] Devlet ve sicil görevlilerini atamaya yetkili kurum zararın doğmasında kusuru bulunanlara rücu eder(TTK m 25/2; TSY m 11)..

[101] Sicilin tutulmasından doğan zarar nedeniyle oda aleyhine açılan davalar, müdürlük çalışanlarının görevleri ile ilgili soruşturma ve kovuşturmalar oda tarafından yazılı olarak derhal Bakanlığa bildirilir (TSY m 11).

[102] “Rehin hakkının tesisi ve üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmesi, rehinli alacaklılar arasında öncelik hakkının belirlenmesi, rehinli taşınır varlık ile alacağın devrinin tescili amacıyla Rehinli Taşınır Sicili kurulur” (TRK m 8/1).

düzenlemede belirtilmemiştir^[103]. Ancak bu durumda devletin sorumluluğu yasayla düzenlenmeli ve yönetmeliğe bırakılmamalıdır.

8. TAMAMLAYICI HÜKÜMLER

TİRK'de özel hüküm bulunmayan hallerde ticari işletme rehni hakkında taşınmaz rehni hükümlerinden TİRK hükümlerine aykırı olmayanlar uygulanır (TİRK m 20). “Ticari işletmenin veya münferit unsurlarının paraya çevrilmesine İcra ve İflas Kanununun taşınır rehininin paraya çevrilmesi hakkındaki hükümleri uygulanır” (TİRK m 17).

TRK'de ise taşınmaz rehni hükümlerine atf yapılmamıştır. Gerek rehni hükümlerine ilişkin olarak gerek paraya çevrilmesinde TRK'de özel hüküm bulunmayan hallerde, 4721 sayılı TMK'nin taşınır rehnine ilişkin hükümler uygulanacaktır (TRK m 18).

İİK m 23; 88/4; 179/b/2; 298/a hükümlerindeki ticari işletme rehnine yönelik atıflar TİRK'e ilişkindir. TRK genel bir atf hükmü içermemektedir. Bu nedenle TİRK'in yürürlükten kalkmasından sonra İİK'deki söz konusu hükümlerin uygulama kabiliyeti bulunmamaktadır.

SONUÇ

Ticari işlemlerde taşınır rehni kanunda belirtilen taraflar arasındaki her hangi bir borca güvence teşkil etmek üzere kurulur ve rehni konusu, kanunda belirtilen taşınır varlıklarla sınırlıdır. Kanunun adında “ticari işlem” ifadesi geçmesi konusunun en azından günlük anlamda ticari iş kavramı ile sınırlandığı izlenimi oluşturmaktadır. Kanun uygulanması açısından da amacının gelir getirmeyi hedef alan faaliyetlerle sınırlandırılması yerinde olacaktır. Ancak kanunun kapsamı ne teknik ne günlük anlamda ticari işlemlerle sınırlandırılmıştır. Her iki kanun açısından da rehni hakkı belirli niteliklere sahip kişiler arasında yapılan sözleşme ile kurulur. Ancak rehni sözleşmesinin ticari faaliyete ilişkin bir borçtan kaynaklanması gerekmez.

Kanunda belirtilen nitelikleri taşıyan kişiler, mallarını üçüncü bir kişinin borcu için rehni verebileceği gibi üçüncü kişiler de söz konusu kişiler lehine rehni sözleşmesi kurabilirler (TRK m 5/9). Görüldüğü üzere söz konusu kanunla teslimsiz rehni adeta istisna olarak uygulanan bir kurum olmaktan çıkmış genel bir prensip haline gelmiştir. Zira kanun rehni konusu ve ilgilileri yönünden çok geniş bir uygulama alanına sahiptir. .

[103] Sicilin kurulması ve sicil işlemlerinin yürütülmesi Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı'na yetkilendirilen başka bir kurum veya kuruluş tarafından yürütülebilir (RTSY m 5). **Rehni** **Taşınır Sicili Yönetmeliği** RG t: 31.12.2016 S. 29935 **3. Mükerrer**

Taşınır rehni bir işletmenin tümü dahil kanunda sayılan belirli mallar üzerinde kurulabilecektir. Söz konusu düzenleme belirtilen taraflar arasından çok geniş bir listesi verilen mal ve haklar açısından teslim şartını kaldırması yanında belirlilik ilkesine aykırı ve rehn edilmesi veya paraya çevrilmesi mümkün olmayan malların rehnine izin vermesi açısından eleştiriye açıktır. Ayrıca lex commissoria yasağına aykırı olarak el atmaya izin vermesi, sicilün müspet etkisinin düzenlenmesi, teslim şartı olmamasına rağmen rehin sahibini gereğinden fazla koruması düzenlemedeki eleştiriye açık diğer hususları oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

- ANTMEN, Alp, Ticari İşletme Rehni, Yetkin, Ankara 2001.
- ARKAN Sabih, Ticari İşletme Hukuku, 20. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2015.
- AYHAN Rıza/ÖZDAMAR Mehmet/ ÇAĞLAR Hayrettin, Ticari İşletme Hukuku, Yetkin, Ankara, 2016.
- AYHAN Rıza/ÇAĞLAR Hayrettin, Ticari İşletme Hukuku, Yetkin, Ankara 2017.
- ANTALYA Gökhan/ACAR Faruk, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni, İstanbul 2017.
- BOZER Ali / GÖLE Celal, Ticari İşletme Hukuku, Üçüncü Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2015.
- CANSEL, Erol, Türk Menkûl Rehni Hukuku, Teslim Şartlı Menkûl Rehni, Sevinç Matbaası, Ankara 1967.
- ÇAKIRCA, Seda İrem, Adi Alacakların Rehni, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2006
- ERGÜNE, Mehmet Serkan, Hukukumuzda Taşınır Rehninin, Özellikle Teslime Bağlı Taşınır Rehninin Kuruluşu, Filiz Kitabevi, İstanbul 2002.
- ERTAŞ, Şeref, "Tescilli Taşınır Rehinleri" Yaşar Üniversitesi Dergisi, Özel Sayı C 8, Y 2014, s 1155-1183.
- ERTEN M. Ali, Bankacılık Uygulamasında Ticari İşletme Rehni, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2001.
- ERZURUMLUOĞLU, Erzan, "Ticari İşletme Rehni", Ankara Barosu Dergisi, Y. 1977 S 3 s. 430-438.
- GÖKTÜRK, Kürşat, "Ticaret Kanunu Değişikliğinin, Ticari İşletme Rehninde İyi Niyetli Üçüncü Şahısları Koruyan Düzenlemeye Etkisi" Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C VIII, S 2, Yıl 2013, s. 885-900. Metin içerisindeki atıflar: GÖKTÜRK, TTK Değişiklikleri

GÖKTÜRK, Kürşat, “Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması ve Faiz Meselesi” Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XIX, Y. 2015, S. 2 s 3-44

İMAMOĞLU Başak ŞİT, Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Üzerine Bir İnceleme, Ankara 2017.

KAYIHAN Şaban, Ticari İşletme Rehni, Kazancı, İstanbul 1996.

KENDİGELEN, Abuzer (ÜLGEN, Hüseyin/HELVACI, Mehmet/ /KAYA, Arslan/NOMER Ertan N.Fusun): Ticari İşletme Hukuku, B.4, İstanbul 2015.

PEKCANİTEZ Hakan/ATALAY Oğuz/ ÖZEKES Muhammet, İcra İflas Hukuku Temel Bilgiler, Yetkin, 10. Bası Ankara 2014,

REİSOĞLU Seza, Ticari İşletme Rehni ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, Konferanslar Serisi no: 4, Türkiye Barolar Birliği Yayınları no 80, Ankara 1977.

REİSOĞLU, Seza, “Ticari İşletme Rehni ve Son Yasal Düzenleme”, Bankacılar Dergisi, İstanbul S. 47, 2003, s. 107-121 <http://www.tbb.org.tr>. Metin içerisindeki atıflar: REİSOĞLU, Son Yasal Düzenleme.

ŞENSÖZ, Ebru / ÖZBİLEN, Arif Barıs / SAVAŞ, Burcu, “Alacak Rehninin Teminat Altına Alınan Alacak ve Rehin Yükü Bakımından Kapsamı”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y:4 S.:8, 2005/2 s.233-252.

SİRMEN, Lale, Alacak Rehni, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1990,

TOPÇUOĞLU, Metin /ÇON, Ömer, “Ticari İşletme Rehninde Rehin Alacaklısının Korunması” TBB Dergisi, Yıl: 23, S. 93,s. 174-214.

TÜRKER Erhan, Ticari İşletme Rehni, Eskişehir Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları, Eskişehir, 1981.